

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10— K
pol leta . . . 5— „
četrt leta . . . 2-50 „
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h

„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravišтво Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Naznanilo.

Naznanilo o glavni skupščini „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“, ki smo ga priobčili v zadnji številki „Učiteljskega Tovariša“, popravljamo v toliko, da se letošnja XXII. glavna skupščina ne bo vršila v Ljubljani, temveč v Rudolfovom na Dolenjskem. Odpade tudi izlet na Gorenjsko.

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslov. učiteljskih društev“.

Tajnik:
Franc Gärtner.

Predsednik:
L. Jelenc.

Moč nasilja.

Oj, zlati vek zdaj muzam
kranjskim pride!

Za svobodo, resnico in pravico!

Dostojnost, poštenost, pravičnost in razsodnost so postale vlačuge. Korumpiranost, demoralizacija, degeneriranost so si nadejale nase oblačilo lepote in so sedle na stol kreposti! Moč nasilja jih je posadila nanj, in danes so se prevzele že toliko, da so si prisvojile celo najvišje moči v deželi za zaščito. Devi pravičnosti je padel njen posvečeni simbol iz rok, in danes sedi pred vladno palačo na Bleiweisovi cesti v Ljubljani oskrnjena kot vlačuga brez načel, brez moči, oblečena v plašč strankarstva političkih strasti. Na cesti pred njo pa vidimo poteptano značajno kranjsko učiteljstvo, ki ga vedno bolj pogreza v blato lastno poštenje. Svet se je zasukal: danes triumfujejo kreature!

Korumpirane razmere vidno napredujejo. Vnanji toki in dogodki jih blaže, notranji jih postružejo. Anarhija narašča! Kmalu človeku ne bodo priznavali več pravice do eksistencel! Glad je plačilo za delo, da se čimprej uresniči prisposoda učitelja Jakliča in duhovnika Kreka: Kakor pes za plotom! In vendar živimo v prosvetljenem XX. stoletju v najsrečnejši državi — v Avstriji! Patriotizem razvema naša sreča, narodnega navdušenja se to-pimo, a v duhu si mislimo, da smo — na Turškem.

Za danes ne bomo naštevali vseh podrobnih slučajev, ki vse to dokazujejo; pripravljeno pa imamo vse, tako da bo jubilejski letnik našega lista imel vestno zapisano zgodovino današnjih razmer, zapisano s krvavimi črkami. Trdno smo prepričani, [da čas nekoč dvigne vsa ta dejstva, in z njimi se bo neusmiljeno boril proti onim, ki so jih provzročili!

Z grobov prihaja piš, ki diši po krivičnosti vlade. Baron Schwarz se gotovo še spominja imenovanja Janka Nep. Jegliča voditeljem na II. m. š. v Ljubljani. Tedaj je bil gospod deželni predsednik proti principu, da se ima pri nameščenju ozirati na starostna službena leta. Dal je prednost strankarstvu in prezrl štirinajst učnih oseb! Nič več in nič manj kakor štirinajst! Pa kaj to! Saj so bili samo značajni učitelji — ali po Krekovi-Jakličevi brzojavki z Dunaja psi za plotom! Deset službenih let ni upošteval in spravil je v grob moža, ki je bil mož poštenja,

mož dolgega, napornega, trudapolnega in vestnega dela. — Mož počiva v miru, a njegov spomin živi med kolegi, živi pa tudi v spominu zadnji, usodepolni, smrtni udarec in žive v spominu njega provzročitelji! Grobovi tulijo!...

Pred kratkim se je vršilo imenovanje voditelja na III. m. š. v Ljubljani. Pritisk in napetost v dež. šol. svetu sta bila silna. Vladna stranka si je volila prvega iz terne mestnega šolskega sveta, klerikalci so postavili svojega somišljenika Slomškarja. Razmerje glasov 6:6. Odločevati ima predsednik baron Schwarz.

Vladni zastopnik je tedaj pozabil na svoje dostojanstvo, pozabil na svojo stranko, pustil svoje ljudi na cedilu in se pridružil pri glasovanju — klerikalcem. Pokazal je vzor disciplino svojim pristašem, pokazal nepristranost in pravičnost vlade v pravi luči. Mnenje večine vladne stranke ni prišlo pri njem v poštev. A pokazal nam je, da mi nimamo danes objektivnega, nepristranskega vladnega predstojnika, temveč namesto tega le klerikalnega strankarja, ki ne po lastni volji in mnenju, temveč po mnenju in volji klerikalcev zastopa mnenje vlade. Pravičnost in objektivnost sta si nadeli krinko hinavstva. Nazori naše vlade igrajo danes vlogo vlačuge, ker je deželni predsednik izkušal to svoje dejanje opravičiti s tem, da stoji na stališču upoštevanja službenih let. (Kvalifikacija ne pride pri naši pravični vladi v poštev.)

Tako hitro izpreminjajo ti močje svoja stališča, in vendar je znano, da se je deželni predsednik izrazil, da proti dr. Šusteršiču ne more nastopiti. — Dr. Šusteršič je načelnik klerikalne stranke, a ne načelnik vlade. Če se da dež. predsednik terorizirati od političkih strank, tedaj on ne pojmuje svojega poklica in kaže tudi svojo nezmožnost. Tu je dokaz pristranosti očitviden, zakaj vsi člani vladne stranke so bili proti predlogu, ki je on zanj glasoval.

Koliko smisla imajo ti ljudje za učiteljstvo, kaže najlepše njih načelo: Zaradi enega učitelja nočem priti z dr. Šusteršičem navzkriž! Učitelj je živina vlade, pes za plotom! Da pa gre krajni šolski svet s svojo denunciacijsko predlogo preko okr. šol. sveta — ker v okr. šol. svetu nimajo klerikalci večine — do dež. šol. sveta, to pa kaže najvišjo vrsto nasilja in korumpiranosti režima barona Schwarza, ki s takim svojim početjem navaja in vzgaja učiteljstvo k neznačajnosti.

Kreature prihajajo danes na površje, in pod režimom barona Schwarza ne sme danes zaupati učiteljstvo niti v pravičnost in objektivnost okr. šol. nadzornikov. (Čast izjemam!) Dovolj je povedano s temi besedami. Učiteljstvo danes ne sme pričakovati od vlade nikake pomoči, ker vlada se je pokazala proti učiteljstvu sedaj v jasni luči, in danes lahko konstatujemo, da je najhujši nasprotnik naprednega in značajnega učiteljstva danes pri nas vlada, ki si je na dalj po leg birokratizma nase še krinko strankarstva!

Kdor se čuti zmožnega in sposobnega, da se okoristi na podlagi današnjega položaja — temu svobodna pot! Čim hitreje se bo vršil proces, tem hitreje bo na vrhuncu in tem prej bo nasilja konec. Nikar pa ne pričakujte, da se vam bomo vdali vsi, in tudi sene čudite, če bo moč odporne sile toliko, da bo z delom prevladalo delo in moč onih, ki jih pridobite z nasiljem. Bodite prepričani, da oni, ki se upre današnjemu nasilju, mora čutiti v sebi tudi nekaj zmožnosti in sposobnosti za delo, sicer bi se ne upiral, ker delo je edino orožje, ki nas sigurno obrani nasilja! Nasprotno se pa oni, ki ne čutijo v sebi nikakih zmožnost, prvi izkušajo ekoristiti.

Če nas torej sedaj prične preganjati še vlada sama v lastni režiji, se temu nikakor ne bomo čudili, če misli vlada, da bo to v interesu šolstva: mi smo na vse pripravljeni!

Za svobodo, resnico in pravico! — To ostane naše geslo tudi v bodočnosti. In če se spuste vse vladnoklerikalne strasti na nas, mi in kar je naših ne krenemo niti za las od svojih nazorov in s svojega pota poštenja in dela!

Eno zahtevo pa poudarjamo z vsem naglasom: Hitro stran od nas, kdor se hoče greti ob sedanjih moči nasilja in protizakonitosti deželnega šolskega sveta v Ljubljani! Mine čemone vohonovni hinavcev — čiste morajo biti naše vrste! Kdor nima volje in nima moči, da bi v najhujših časih persekucije in nasilja ostal zvest svojim načelom, zvest svojim tovarišem in tovarišicam, ta je slabič, ta naj gre tja, kamor se zateka danes vse, kar ni rabnega, da bi žes svojim čistim značajem vzgajalo slovensko mladino v — značajnosti!

Kakor piše zadnji „Domoljub“ (stran 338.), je dne 15. maja t. l. govoril na Robu nadučitelj Štrukelj o boju na nož. Komu imponira ta prostaška sirovost klerikalnega Franca Moora?! Ampak če bo Slomškarja z noži začela uveljavljati svoja načela, bo ji li zaščitnik tudi baron Schwarz, ki je že vaje slovenske krvi? Bo li na to klanje tudi nadzornik Stiasny z uradnim svojim pritiskom tiral značajno učiteljstvo?

Pa čeprav pride klerikalno-vladna podivjanost do zadnjega izbruha svojih strasti, eno je gotovo: **Kar je značaje, ti ostanejo!** Ako jim vzamete vse, enega ji ne morete vzeti. In to je čast!

Kakšne šole imajo koroški Slovenci?

Pod tem naslovom smo čitali v zadnji številki „U. T.“ članek, ki je zbudil v nas opravičeno ogorčenost. Članek je bil pretirano stvarjen, zato se tudi nič ne čudimo, da do-

tični pisec ni hotel povedati par krepkih in ostrih besed v obsodbo sirovega, na Koroško se utihotaplajočega prusizma. Članek se pač boji zamere pri Nemcih, ker ve, da terorizirajo slabše, da jim pomole kar sirovo pest pod nos, če se drzne kdo očitati Nemcem krivična postopanja, da še celo svojo najprimitivnejšo pravico človek ne sme poudarjati, sicer ga gledajo ko tigri ter ga brez usmiljenja sunejo v stran. „Politika ne pozna morale!“ učijo nekateri podkupljeni nemški učenjaki, in Nemci se ravnaajo po tem nauku povsod tam, kjer so si svesti premoči. Obratno pa zakrišijo, če se jim drugod stopi malo na njihove grabežljive prste, ter vpijeje po svojih listih o zatiranju in preganjanju svojih „bratov“, rjovejo o neolikanosti in sirovosti drugih „manjvrednih“ narodov. Seve, sirov in brutalen proti drugim sme biti le „preblagi“ German, ker je on olikan in kulturn ter sme zaradi tega z drugimi počenjati kar mu je všeč! Dvojna morala!

Sreče boli človeka, ko sliši, da so tukaj in tam ustanovili šulferajnsko šolo, v katero bodo lovili slovensko deco ter jo vzgojili v sovražnike lastne krvi. Pa zakaj je slovensko ljudstvo še tako zaljubljeno v to nemščino? Ali misli, da se s pomočjo nemščine brez dela in brez skrbi živi? Kaj še! Nemški kmetje in delavci so ravno takšni siromaki trpini kakor večina slovenskih; tiste težave, ki tlačijo Slovenca, tlačijo tudi Nemca. Ko bi bila nemščina zdravilo za vse človeške težave in nadloge, bi se je učili potemtakem tudi vsi drugi narodi, ki jih je kakih 800 na svetu. Še Madjari, ki imajo vendar jako težak jezik, se ne učijo nemščine, ampak strastno ljubijo svojo madjarščino, dobro vedo, da more le materinščina biti pravi ključ do prepotrebne izobrazbe in da je grdo ter neznačajno, na stroške materinskega jezika učiti se tujega.

To resnico si mora slovensko ljudstvo enkrat vbiti v glavo ter se vedno in povsod po nji ravnati. Osobito bi se moralo tudi strogo držati načela, da z Nemcem na slovenskem ozemlju ne govori drugače nego slovenski, ker le na ta način bi prišla slovensčina do potrebne veljave in spoštovanja. Ta trditve sloni na popolni resnici, zakaj če mi sami ne spoštujemo lastnega blaga, tem manj ga bodo tuji! Madjare in Fince se nikdar ne prezira tako kakor nas Slovence, ker se bojimo postaviti se na lastne noge, ker hodimo vedno le za Nemci, osobito v kulturnih vprašanjih. Preden bi storili kak samostojen korak naprej, se vedno vprašamo — četudi ne javno — kaj bi k temu rekli Nemci, bi li posnemali nas? To sklanje na Nemce mora pa enkrat prenehati!

Bodimo samostojni; gojimo samoraslo kulturo, pogledimo česče kot do sedaj k drugim narodom, kaj ti počenjajo, za katerimi ideali stremijo, ter se tudi mi ogrejmota za stremjenja, ki se nam vidijo obče koristna!

Le na ta način si pribori spoštovanja pri sosednih, posebno pa pri drugih kulturnih narodih.

In k tej, na pravem spoznavanju sloneči samostojnosti nam pomodi sreča junaška!

—x—

Vseučiliško gibanje.

Laško vseučilišče.

Posl. Sylvester je minitrskemu predsedniku izjavil, da „Nemška nacionalna zveza“ še ni zavzela definitivnega stališča glede laške univerze. — Korespondenca „Austria“ poroča, da so kršč. socialisti za ustanovitev laške univerze in tudi za to, da se postavi v Trstu. Stranka bo za to glasovala v odseku in v plenumu. To pa zato, da ne bodo imeli laški poslanci vzroka iti v opozicijo. Vprašanje pa je seveda, ali bo v zbornici za to večina in če bo tudi sankcionirano. Kršč. socialisti stoje na stališču, da je za vsako ceno treba Italijane obraniti Nemcem. — Brnske „Lidové noviny“ pišejo pod naslovom „Potegnjeni Italijani“ na uvodnem mestu o laški univerzi in o nasprotstvu Nemcev in vlade proti nji, ki se je ravno v zadnjem času spet prav eklatantno pokazalo, akoravno so Italijani igrali zaradi univerze vlogo ponižnih slug vlade in Nemcev. In nato nadaljuje: „Za Italijane izvira iz te izkušnje nauk, kakšno zahvalo lahko pričakujejo od Nemcev. Morda nazadnje vedarje pridejo do prepričanja, da bi bilo bolje iskati sporazuma s Slovenci kot zanašati se na podporo Nemcev. Potem bi varanje Italijanov v univerzitetnem vprašanju ne bilo brez koristi. Pomenilo bi spojitve vseh nenemških narodov proti nemški nenasitnosti in solidarni boj za zagotovitev kulturnih posesti in pravic vseh avstrijskih narodov proti brutalni nemški sebičnosti. Potegnjeni Italijani so dokaz, kako nemoralna in neodkritosrčna je podlaga celega sedanjega vladnega režima in kako Bienertov sistem plačuje svojim najzvestejšim slugam, če niso ravno samo in samo Nemci.“

Laško vseučiliško vprašanje in Hrvati.

V državno zbornico je prišla deputacija hrvaškega dijaštva na vseučiliščih na Dunaju, Gradcu, Inomostu in Pragi ter se oglasila pri poslancih Laginji, Spinčiču in Trešču s prošnjo, naj vse svoje moči zastavijo v to, da se priznajo izpiti, na zagrebškem vseučilišču napravljeni v Avstriji. Za to je namreč čas kar najbolj ugoden, ker bo laško vseučiliško vprašanje skoraj gotovo kmalu rešeno. Poslanec Laginja je odgovoril, da bodo Jugoslavlani spričo današnjih razmer le težko ubranili ustanovitev laške pravne fakultete. Kar se pa tiče reciprocitete na zagrebškem vseučilišču napravljenih izpitol, so hrvaški poslanci že meseca septembra l. 1909. posredovali pri vladi. Do odločitve pa še ni prišlo, ker vseučiliški rektorji in deželne oblasti še niso izrekle svojih mnenj. Končno je Laginja dijaštvo pozval, naj ne demonstrira in naj se ne veže niti z Nemci niti z Italijani, temveč počaka, kako se bo vprašanje laške pravne fakultete, specialno z ozirom njen na sedež, rešilo med Nemci in Italijani.

Slovensko vseučilišče.

O tem ne ve nihče ničesar. Vse lepo počiva in — spi! Slovenec je povsod zadnji, samo tam ne, kjer je treba plačati denarni in krvni davek!

Malorusko vseučiliško vprašanje.

Maloruski klub je imel pod predsedstvom načelnika profesorja Romančuka daljšo sejo, na kateri je razpravljalo o maloruskem vseučiliškem vprašanju. Poslanca dr. Konstantin Lewicki in prof. Kolesa sta poročala o zadnjih pogajanjih na Dunaju in v Levovu. Rekla sta, da se pogajanja bržkone v kratkem zopet prične. Klub je vzel to poročilo delegatov hvaležno na znanje ter se je izjavil popolnoma sporazumnim toliko s pogajanci samimi kolikor tudi s podlago, na kateri so vršila.

Vprašanje levovskega vseučilišča.

Iz Levova poročajo: Prihodnja konferenca za ureditev razmer na levovskem vseučilišču se vrši na Dunaju te dni. Na tej konferenci se bo razpravljalo o dveh predlogih. Najprej o formuliranju cesarjevega odloka o poljskem značaju levovskega vseučilišča, nato pa o tem, kako se izvede prehodno stanje, dokler se ne osnuje povsem samostojno malorusko vseučilišče. Eden maloruskih profesorjev je že iz-

delal regulativ za ta slučaj, da se pozovejo maloruski docenti, dokler se ne osnuje povsem samostojno malorusko vseučilišče.

Novi vseučiliški statuti u Rusiji.

Iz Petrograda poročajo: Po novih vseučiliških statutih, predloženih državni dumi, bo delovanje visoke šole v vseh delih podvrženo kontroli kuratorja učnega okraja. Vseučiliški rektor, izvoljen od profsorskega sveta, je odgovorni zastopnik vseučilišča. Njegovo izvolitev bo moral potrditi minister. Kandidat, ki ga minister ne potrdi, ne sme biti zopet izvoljen. Ako ostane izvolitev dvakrat nepotrjena, tedaj imenuje rektorja minister. — Dijaki in profesorji so med seboj le v znanstvenih odnosih. Dijaki shodi so podvrženi splošnim določbam o zborovanju in se imajo vršiti izven vseučilišč. Na vseučilišču so dijaki združeni le v znanstvenem delovanju. — Učni jezik je povsod ruski, le na vseučilišču v Jurjevem (Dorpat) je nemški jezik dovoljen na bogoslovni fakulteti, razen tega se bosta na varšavskem vseučilišču poljski jezik in slovstvo predavala v poljskem jeziku. Določbe o sprejemanju Židov ostanejo v veljavi.

Slovanska univerza.

Ob priliki vsleslovanskega kongresa v Sofiji bodo, kakor poročajo iz Prage, razpravljali tudi o ustanovitvi slovanske univerze. Zatrjujejo, da nameravajo tako univerzo ustanoviti v Pragi, in sicer s kreiranjem srbske in bolgarske stolice. Kje pa ostane slovenska? V slovanski vzajemnosti!

Namen in bodočnost Slomškarije na Štajerskem.

Ne ustrašite se dela in boja! Po boju pride zaslužena zmaga in plačilo!
„Slovenec“, štev. 117.

Malo čudno se sliši: Slomškova Zveza na Štajerskem! Pa vendar jo prorokujeta „Straža“ (štev. 56) in „Slovenec“ (štev. 117). „Slovenec“ v svojem svetohlinskem tonu ponuja Efiatom poslanske sedeže in je poleg tega poln še drugih obljub. Pa kdo bi verjel pokroviteljstvu S. L. S., ko pa imamo tako lep zgled na kranjskem „krščanskomislečem“ učiteljstvu, ki njega deputacije za izboljšanje plač ni hotel dr. Lampe niti sprejeti, ki so njega sklepe o prenosu dež. šol. zakonov njih poslanci z njih predsednikom vred v zbornici zavrgli in ki njega poslancu (saj ga „Slov.“ proglašala tu za zastopnika učiteljstva — Ravnikarju!) ni pustil dr. Šušteršič niti predlagati niti glasovati niti govoriti. In perfidnost „Straže“ sega tako daleč, da na eni strani udarja po učiteljstvu z lopovi, cigani, s propadlimi, podlimi in prodanimi dušami, takoj na isti strani pa svetohlinsko zavija oči in vabi isto učiteljstvo v svoj tabor.

Mi ne bi reagirali na vse to, zakaj ni je menda kreature na svetu, ki bi verovala v resničnost teh obljub in besed, če ne bi bil tu še drug maneuver zadaj.

Prvo, kar je bil namen obeh listov, je, da bi premotili še nekaj učiteljev na Kranjskem, češ, tudi na Štajerskem se nam že vdajajo, tako silna je naša moč! Drugič sta nameravala oba lista zbuditi nezaupanje in sumničenje med štajerskim učiteljstvom, da bi izgubilo vero vase. Na ta način sta hotela započeti med učiteljstvom isti proces, kakor se je začel na Kranjskem.

Tako bi premotili nekatere in našli koristolovca, ki bi ga za prvo silo počastili in visoko nagradili. Potem bi prakticirali po znanem receptu. Ustanovili bi Slomškovo Zvezo, ki bi vanjo nagnali župnike, katehete, organiste. Vsi ti bi se vpisali, in takoj bi razobnali, da šteje njih zveza 50 do 60 učiteljev. Tako je bilo na zborovanju podružnice na Dolenjskem 40 udeležencev, med temi nad polovico duhovnikov; Goriška podružnica šteje 150 članov, med temi 120 duhovnikov in le 20 učiteljev. Vse to bi priobčevali z velikim pompom in skrbno zakrivali resnični položaj ter tako izkušali zbuditi dvome med naprednim učiteljstvom.

Nadaljna njih taktika je znana! S pomočjo lokalnih razmer bi izkušali po vplivnih možeh vplivati najprej na učiteljce in jih pri-

dobiti zase. Istotako bi vplivali potem na moške, t. j. na koristolovce in štrebarje. Potem je konec njih lova, in prične se delo.

Potem se prične razdor kolegialnosti in solidarnosti med učiteljstvom, ki ga z vsemi močmi pospešujejo. „Krščanski“ in vera jim je sredstvo! Pričeli bi potem s tem, da bi napravili razdor med učiteljstvo pri narodno-prosvetnem delovanju. Tedaj bi pričeli razločevati „krščansko“ in nekrščansko narodno-prosvetno delovanje učiteljstva. Upamo, da bo učiteljstvo takoj tem narodnim razdiralcem in izdajcem posvetilo pošteno in jim povedalo, da so narodnostne izdajce, ki bi rade s pomočjo narodnosti in vere polnile le žepe svoje stranke; odločno pa zavrnili razdor in strankarstvo, ki ga hočejo uvesti v delo učiteljstva na prosvetnem polju. Ne rabimo političkih strank, mi lahko izvršujemo narodno-prosvetno delo sami po svoji volji, v lastnih rokah, na podlagi svojih društev!

Nato bi izkušali napraviti razdor med učiteljstvom v stanovskem oziru, tako, da bi niti za stanovske interese ne nastopalo učiteljstvo skupno. Delilo bi se v „krščansko“ in „brezversko“, bi se pa bistveno v tem nič ne razlikovalo in bi se to najlepše izpričalo pri stanovskih zahtevah, da bi stavilo iste zahteve; torej bi bila razlika in nasprotstvo vse umetno narejeno po zaslugi klerikalnih intrigantov. Najlepši zgled temu so sklepi Sl. Zv. glede reforme dež. šol. zakonov na Brezjah in predlogi tov. Gangla v dež. zbornici, ki se bistveno ne razlikujejo, a so jih klerikalci le zavrgli, ker so jim preveč napredni in presvobodomiseln. Druga taka primera so zahteve glede ureditve gmotnega stanja učiteljstva, katero vprašanje so dale te izdajice tudi izrabiti in so ga same izrabljale v političke namene.

Potem bi se pričelo denuncijantstvo, koristolovstvo in službene ovadbe in preganjanja, ki pa se na Štajerskem nikdar ne morejo raztegniti v tako široki meji kakor na Kranjskem. Pač bi se dalo morebiti spričo takih razmer pridobiti par c. kr. okr. šol. nadzornikov, izvajal bi se uradni pritisk od krajin, okrajnih šol. svetov in šolskih voditeljev, a dobila bi se še zaščita pravice pri višjih oblastvih. Pričela bi se protigagitacija delovanju učiteljstva pri stanovskih, pedagoških in prosvetnih listih in pri vsem drugem delovanju v kranjskem smislu pod pretezo katoličanstva in krščanstva, kar bi pa bilo le maska strankarstvu in političkemu koristolovstvu.

Ko bi prišel čas, da bi učiteljstvo stavilo gmotne zahteve, tedaj bi se obrnilo do svojih poslancev in oni bi se jim smejali in bi se ne vdali, ker videli bi, da učiteljstvo ni več strogo organizovano, bi ga ne respektirali kakor sedaj in bi se iz njega norčevali. Isti zgled daje zopet Kranjska!

Korupcija, nasilje, koristolovstvo, denuncijantstvo, terorizem in anarhija bi se pa na Štajerskem ne mogla razviti, ker bi glavni vir moči ostal klerikalcem zaprt, ker ne bi jim dajal dež. šol. svet zaščite, jim ne bi dajala zaščite vlada, ki bi ne ščitila nemoralnosti kakor na Kranjskem, ki bi ne podpirala protizakonitosti, temveč bi ščitila zakone in svojo avtoriteto. Zloraba deželnega šolskega sveta in vlade je na Štajerskem izključena. A edina moč Slomškarije je v dež. šol. svetu in v vladi, sama je pa brez moči, brez življenja in brez bodočnosti!

Priroda in nadljudje *).

K proučevanju o dolgosti življenja se pridružuje značilno dejstvo bolgarskega literata profesorja Odina h konstataciji, se-li narode ljudje-geniji ali nadljudje na kmetih ali v mestu. Do pred dvajsetimi leti je prevladovalo mnenje o intelektualni moči, ki je na kmetih doma in ki se razvija v nepremisljenem kontaktu s prirodo v nasprotju z epidemičnimi zlobnimi pojavi mestnega življenja. Trdilo se je zato, da nadljudje prihajajo bolj pogosto s kmetov nego iz mest. Kdor je to trdil, je gotovo imel tudi osebno zanimanje. Ta trditev je v zadnjih dvajsetih letih padla, in prej citirani bolgarski književnik je proučil rojstni kraj 6382 francoskih pisateljev in prišel do zaključka, da v resnici navedena trditev ne drži. To proučevanje profesorja Odina se ne oзира le na zadnja desetletja, ko je bil namen predsodka najbolj znaten, ampak se oзира na osebe, ki so še prej

*) Primerjaj članek o dolgosti življenja v zadnji številki! Uredništvo.

živele. Skupno se je konstatiralo, da dačo mesta odstotno mnogo večje število književnikov nego dežela. Neki ameriški zdravnik, ki se je posvetil posebno vprašanju dednosti, podreja statistiko o rojstnih krajih ameriških piscev. Woods je našel, da producirajo mesta z več nego 8000 prebivalcev dvojno število pisateljev kakor navadno.

Statistične številke, objavljene po Odinu, prihajajo do zaključka, da mesta producirajo 13 krat več znamenitih pisateljev nego dežela; še bolj natančno: na vsakih 100.000 prebivalcev mesta se dobi počez 77 znamenitih pisateljev, medtem ko jih je na kmetih le 6 med istim številom prebivalcev.

Bilo bi интересно vedeti, na kaki podlagi je znanstvenik — ki se mu imamo zahvaliti za to statistiko — klasificiral znamenite književnike, ker v kolikor hočejo nekateri biti optimisti, razpravljaje ta članek, se dobe na drugi strani taki, ki se jim zde te številke jako pretirane. Na vsak način pa je jasno — vsaj do nasprotnega dokaza — da imajo prebivalci mest srečo imeti med seboj večje število genialnih ljudi ali nadljudi nego prebivalci dežele. A. M.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

„Jubilejska samopomoč“. Dne 16. majnika t. l. je umrl tovariš Božidar Dedič, nadučitelj v Bočni. Gospe vdovi sem izplačal 476 K. Razposlal sem položnice in prosim, da se znesek 2 K 10 h vpošlje. Prosim, da se tudi zaostanki poravnajo. — Predsednik.

Štajersko.

Savinjsko učiteljsko društvo ima v četrtek, dne 9. junija t. l., ob 2. uri popoldne na Gomliskem svoj občni zbor po zadnjič določenem vzporedju. — Mnogobrojne udeležbe pričakuje R. Vrabl, t. č. predsednik.

Zveze slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem odborniki so se posvetovali v nedeljo, dne 22. pret. m. v Celju. Uredili so besedilo resolucijam, sprejetim na zadnjem občnem zboru, si določili načrt nadaljnjega delovanja ter ukrenili potrebno z ozirom na neopravičene napade v „Slov. Gospodarju“ in v „Straži“. Sklenilo se je tudi delovati na to, da se priredi v Mariboru počitniški tečaj.

Sestanek predsednikov slovensko-štajerskih okrajnih učiteljskih društev se je vršil v nedeljo, dne 22. pret. m. pop., ob 1. uri v Celju. Bilo je zastopanih 12 društev, največ po predsednikih, druga po namestnikih. Razmotrivalo se je vprašanje slovenskega poslovnega jezika in se je sklenila taktika, kako nastopati, da se končno ustreže učiteljskim tozadevnim željam.

Učiteljsko društvo za Ptujski okraj priredi v četrtek, 9. junija t. l., poučni izlet v Podlehnik. Oskrbnik g. Fr. Rudl bo demonstriral na posestvu „Štajerske hranilnice“ porabo umetnih gnojil, krmiljenje goveje živine in napravljanje sirovega masla. Pokazal nam bo tudi vzorno klet s hidravlično stiskalnico in cementnimi sodi ter še marsikaj, kar sodi k umnemu gospodarstvu. — Sestanek ob 9. uri zjutraj na licu mesta. — Udeležbo je javiti kar najprej društvenemu tajniku tov. J. Čenčiču pri sv. Barbari v Hal., da moremo pravočasno naznaniti število izletnikov v Podlehnik. — O g o r e l e e, t. č. predsednik.

Goriško.

Učiteljsko društvo sežanskega šolskega okraja je zborovalo v četrtek, 19. p. m. v Sežani. Udeležba je bila še precej mnogobrojna toliko od strani kolegov, kakor tudi od strani koleginj.

Zborovanje je otvoril in vodil tovariš-ravnatelj Ant. Berginec. Koncem svojega govora je prečital več listov, ki so z njimi opravičevali nekateri svojo odsotnost. Nekateri opravičbe so se pa tako čudno glasile, da so služile prisotnim v posebno zabavo, zakaj pisali so jih takovi kolegi, ki jih drugače sploh le malokrat ali pa celo nikdar ne vidimo pri svojih zborovanjih.

Letni poročili tajnika in blagajnika se je soglasno po kratki odobravočji debati odobrilo. Poročilo socialnega odseka je pa odpadlo, ker je poročevalec v obrtnih tečajih.

Iz blagajnikovega poročila se razvidi, da je imelo društvo v minuli dobi 159 K dohodkov 141 K 09 v stroških, prebitka pa 17 K 91 v. Tirjati na zaostalih letninah ima pa res lepo vsoto 220 K, ki pa ne dela časti tovarišem dolžnikom.

Naša vrla tovarišica Bal. Eppichova nam je podala jako poučljivo sliko o morali in seksualni pedagogiki. Njena naloga je bila jako delikatna, a zato toliko bolj težavna, četudi jako potrebna. Doteknila se je rak-rane pri naši nedorasli šolski mladini, ki se je vsak tako pridno ogiblje, dasi dobro ve, da je to vprašanje dandanes vitalnega pomena. Tema je provzročila jako živabo debato, ki so se je udeležili tovariši Štrekelj, Mervič in Kosovel

ter sklenili z željo, da bi se vsaj naš stanovski listi ne ogibali tako skrupulozno tega tako važnega vprašanja. Drugi zrelejši narodi se v svojih listih ne ogiblajo, kadar je potrebno takih debat in poučljivih razprav.

Gospici referentini gre pa vse priznanje na nje energičnem in odločnem nastopu. Njen nemali trud bo žel brezdvomno obilo hvaležnih uspehov.

Tovariš Vendramin je stavil predlog za splošno draginsko doklado vsemu učitelstvu v okraju, kakor jo imajo n. pr. poštni in železniški uslužbenci tukajšnjega okraja. Predlagatelj je mnenja, naj bi se ok. šolski svet obrnil na vlado za primerno podporo, če čuti, da niso njegove blagajnice v hvalevrednem stanju. Še poljedelsko ministrstvo bi utegnulo n. pr. podeliti kaj v ta namen, ker poučuje učitelstvo kmetijstvo in gospodinjstvo, zakar pa ni pravzaprav obligatno, na svojih šolah.

Predlog je bil seveda brez drugega soglasno sprejet, le vmes je nastala zaradi neke dobrohotne opazke tovarišice Kotnikove interesantna debata o veljavi izpity na učiteljskih in onih srednjih šol. Tovarišica nam je namreč povedala, da ima v rokah sklep avstrijskega ministrstva (menda finančnega). Kjer pravi, da matura učiteljska ne odgovarja maturi srednjih šol, marveč da odgovarja sposobnost absolviranega učiteljskega komaj sposobnosti gojenca nižjih razredov srednjih šol, gimnazije ali realke. Tovariš Vendramin je na to poročilo o tej čudni min. naredbi urgiral ter navede iz prakse več slučajev, kjer se je že priznalo maturo učiteljsko enakopravnim z ono srednje šole ter ji povedal, da je to še toliko manj umestno, ker se zahteva po zakonu že pri sprejemnem izpitu na učiteljske sposobnosti gojenca za meščanske šole, ki je enaka oni nižjih razredov srednjih šol. Poleg tega ima absolvent učiteljski s svojim dokumentom v rokah nekaj dovršenega, medtem ko je absolvent gimnazije ali realke šele na razpotju. Z nižjimi razredi srednje šole se pa ne da niti primerjati. Tovarišica Kotnikova je bila sicer tudi tega mnenja, zato pa se ji zdi dotični odlok še manj umesten, zakaj tu je brez dvoma pomota, četudi — ministerjalna.

Tovariš Albin Strekelj je predlagal, naj store zastopniki pri okr. šol. svetu primerne korake, da ta — če mogoče — po možnosti prepreči ono brezobzirno nesramno napadanje in neutemeljeno blatenje nas in našega stanu po nam neprijaznih listih.

Tovariš Vendramin predlaga dalje, naj se naprosi okr. šol. svet, da primerno nagradi one voditelje v okraju za trud, ki ga imajo s prepisovanjem normalij za sestavo brošure normalij sežanskega okraja. Oba predloga se sprejemata soglasno in izročita tov. zastopnikom v nadaljno uvaževanje.

Predsednik je otvoril na to debato o „Učiteljski bolniški blagajni“. Debate sta se udeležila tovariša Vendramin in Ant. Kosovel ter se je v splošnem odobrilo vse točke, kakor so navedene v „Tovarišu“.

V odbor se je izvolilo vse one, ki so bili doslej, četudi se je volilo z listki in so bivši odborniki želeli male izpremembe.

Dodatno se je izvolilo delegatom „Zaveze“ tovariša Caharijo, ravnatelja Berginca ter tovarišico Balbino Eppichovo.

Zadnja točka (orkestralne, oziroma glasbene vaje) je odpadla, ker je več igralcev na obrtnih tečajih v Ljubljani.

Koncem smem konstatirati, da je bilo to zborovanje eno izmed najbolj živahnih sestankov, tako da bi bilo želeli, da bi imeli tudi vbodoče kaj več slinihi.

Opomba uredništva: Trgovinsko ministrstvo je z odlokom z dne 5. marca 1897, št. 11766, odločilo, da so za državno pošto službo enakopravni vsi učni zavodi, ki imajo pravico do enoletnega prostovoljstva, torej tudi učiteljska. Pod pritiskom društva maturantov poštinih uradnikov je trgovinsko ministrstvo z odlokom meseca julija 1907 prejšnji svoj odlok razveljavilo in odločilo, da se sprejmo za poštne praktikante samo maturanti realk in gimnazij ter absolventi višjih trgovskih šol. Ta odlok je krivičen, ker so sprejemni pogoji v trgovske akademije in učiteljska isti, učna doba na učiteljskih pa je še za eno leto daljša. Ta zadeva se mora urediti sedaj, ko bo državni zbor sklepal o službeni pragmatiki uradnikov. Ta zadeva je za učitelstvo principialnega pomena ne samo zato, ker bi bilo za naš stan poniževalno, ako obvelja odlok trgovskega ministrstva, ampak tudi zato, ker se tiče naših gmotnih zahtev. Ako absolventom učiteljskih v državni službi ne priznajo pravic tretje skupine (napredovanje do inkluzivno 8. čin. razreda), potem bo naš boj za izenačenje službenih prejemkov z onimi državnimi uradniki jako otežčen, ako ne brezuspešen. Da se to prepreči, je že naša „Zaveza“, potem „Zveza slovenskega učiteljstva v Avstriji“ in „Deutsch-österreich. Lehrerbund“ storil potrebne korake. Dolžnost učitelstvu naklonjenih državnih poslancev pa je, da store drugo.

**Zahajajte samo v lokale,
kjer imajo na razpolago
naš list!**

Srednješolski vestnik.

**** Novodobni dtjaki.** Ko je stopil v Palermu v drugi razred Viktor-Emanuelovega gimnazija prof. Ghelli, je zahteval drugošolce Sidonni, naj mu popravi red v izprievalu. Ker profesor tega ni storil, je ustrelil profesorja in sebe. Listi trde, da obstoja v tem razredu zarota med drugošolci, ki hočejo z revolverjem izsiliti iz profesorjev dobre rede, 10 dijakov je že zaprtih.

**** Dijaški tamburaški zbor v Gorici** priredi dne 4. junija 1910. svoj zabavni večer na vrtu hotela „Pri zlatem jelu“. — Vstopnina znaša za osebo 60 vin., družino 2 K, za dijake in dijakine 40 vin. V slučaju slabega vremena se vrši zabava v dvorani. K obilni udeležbi vabi dijaški odbor.

**** Sprejemni Izpiti na goriških srednjih šolah.** Sprejemni izpiti na goriški višji gimnaziji in višji realki se prične dne 27. junija t. l., in sicer pismeni ob 3. urah popoldne. Dne 28. junija jutraj pa bodo ustni izpiti.

**** Česko privatno realko** odpro že to jesen v Iglavi. Realke je bila tam nujno potrebna, ker je nemška državna realka z nemško državno gimnazijo v Iglavi strahovito germanizirala. Česko realko bo morala vzdrževati iglavska „Šolska Matica“ sama, kar je gotovo ogromna naloga, če se pomisli, da bo zgradba poslopja veljala 250.000 K in da velja vzdrževanje enega razreda na leto 10.000 kron. Čehi vzdržujejo na mejah celo vrsto čeških srednjih šol, mi ne zmoremo niti ene!

**** Stoletnica srbske gimnazije.** Srbska gimnazija v Novem Sadu v Banatu je slavila 1. junija t. l. jubilej svoje stoletnice, odkar je bila ustanovljena. V proslavo tega jubileja je priredila gimnazija velike slavnosti.

**** Ljubljansko srednje šolstvo.** Učno ministrstvo je sistemiziralo dve novi slovenski mesti, eno na prvi, eno na drugi gimnaziji v Ljubljani. — Profesor R. Perušek je upokojen. — Ravnatelj mestnega liceja, prof. Macherja, nadomešča dr. Sajovic.

**** Telesna vzgoja na srednjih šolah.** Letošnjega januarja se je vršila v naučnem ministrstvu na Dunaju enketa glede telesne vzgoje šolske mladine. Ob tej priliki so se vsi strokovnjaki odločno izrekli za povečanje negovanja telesnih vaj v šolah. Sedaj je naučni minister grof Stürgkh izdal tozadeven razpis, kjer predvsem izreka priznanje dosedanjim uspehom telesnega negovanja v šoli. Različni činitelji so šli pri tem šoli s hvalevredno naklonostjo, na roko s prepuščanjem igrišč in z raznimi ugodnostmi v plavalskih in kopalskih zavodih. Veliko so pripomogla tudi telovadna, igralna in druga športna društva pri telesni vzgoji srednješolske mladine. Marsikje pa so zunanje okolščine delale oviro, da se telesne vaje niso mogle primerno razviti. Minister povzija šolska ravnateljstva in učiteljsvo, naj izkušajo vse ovire odstraniti in v navedeni namen pridobiti svoje učencev in prijatelje zavodov; tudi naj bi se v to svrhu ustanovile posebne organizacije. Razpis nadalje opozarja na razne igre in športe, ki se v posameznih zavodih že vrše ali ki jih je priporočala januaraska enketa, zlasti veslanje in strelske vaje. Gledati je na to, da se bodo telesne vaje učencev vršile ob vsakem vremenu in da se v ta namen tudi odmori med poukom temeljito izrabijo. Da se telesna vzgoja v šoli kolikor mogoče visoko razvije, pozivlja minister vse učitelje, da se živo zavzamejo zanjo. Obenem odreja, da morata biti dva popoldneva v tednu popolnoma prosta pouka in nalog, ne da bi se morda zaradi tega delo nakopičilo na druge dneve. Zmanjšanje domačega dela učencev naj se nadomesti z večjo marljivostjo v šoli, omogočajo pa to tudi naredbe zadnjega časa, ki omejujejo stvarino in zmanjšujejo pismena dela. Šolske prireditve na polju telesne vzgoje naj se tudi vbodoče izkazujejo v šolskih programih, izdale pa se bodo tudi še posebne odredbe za izerpljiva tozadevna poročila. Končno izjavlja minister, da je rade volje pripravljen razvoj telesne vzgoje šolske mladine podpirati tudi denarno.

**** V stalni pokoj** stopi s koncem letošnjega šolskega leta ravnatelj goriške višje gimnazije, vladni svetnik Friderik Simzig.

**** Ženske srednje šole v Rusiji.** V Rusiji je moških gimnazij in realk 677, a ženskih gimnazij in podobnih zavodov 968. Samo ženskih gimnazij je več kot moških. Da, ženske gimnazije so naravnost prenapolnjene. V Sibiriji v mestu Tomsku je v ženski gimnaziji 1200 gojenk. Sibirski poslanec tega okraja zahteva, da se ustanovi še ena ženska gimnazija. Malo kje je ženska tako željna znanja kakor v Rusiji, ali tudi malokje ji gre v tem oziru tako vlada na roko.

**** Hrvaška vlada pospeševalka slovensko-hrvaške vzajemnosti.** Hrvaška vlada je z odredbo z dne 20. maja 1910, št. 11.368, za vse velike in realne gimnazije odredila to-le: „Naj učitelji dijakom 5. do 8. razreda živo priporočajo, da čitajo najznamenitejša dela slovenskih pesnikov (n. pr. Vodnika, Prešerna, Gregorčiča) in pripovednikov (n. pr. Jurčiča, „Doktor Zober“ in „Deseti brat“) in naj jim zato dajo prikladna navodila“. — Iskreno smo se vzradovali te odredbe, ki je velik napredek v naših medsebojnih odnosih, ter pričakujemo, da bodo naše šole zlasti odgovorili z vneto gojitvijo hrvaškega jezika. Hrvati dobro umevajo Vrazovo stoletnico.

**** Odlikovanje.** Cesar je ravnatelju državne gimnazije v Gorici, vladnemu svetniku Frideriku Simzigu, povodom njegovega stalnega umirovljenja podelil red železne krone III. razreda.

Književnost in umetnost.

Pravnikove zbirke avstrijskih zakonov. Koncem tega meseca izide že napovedani VI. zvezek Pravnikove zbirke avstrijskih zakonov, ki ga je uredil dr. E. Volčič v Novem mestu. Ta zvezek obsega predpise o zapuščinah in njihovih davcih, o notarstvu in o položbah (depozitih), ima 710 strani in velja v platno vezan 7 K. Obenem izidejo posebni odstiski iz te knjige: „Pristojbine o zapuščinah“, cena 1 K 20 h in „Sočni depoziti“, cena 1 K 80 h. Vse te knjige se dobe po knjigarnah in pri dr. Volčiču.

Politiški pregled.

*** Konec „veleizdajniškega“ procesa v Zagrebu.** Iz Zagreba poročajo, da bo novi višji državni pravdnik Svetislav pl. Gaj te dni stavil predlog, da se daljna preiskava v „veleizdajniškem“ procesu ustavi. S tem bo dovršeno zadnje dejanje tega evropskega škandala, nakar se vlada loti saniranja posledic procesa. Predvsem bo vseučiliški profesor Manojlovič, ki je bil suspendiran, reaktiviran, ker ni sedaj nikake ovire več. Tudi vsi učitelji in ostali uradniki, ki so bili pod obtožbo, bodo zopet namešteni.

*** Boj za jezikovni zakon.** Pripravlja se velik boj. Vlada stoji na svojem starem stališču ter hoče jezikovno sporazumljenje samo med Čehi in Nemci na Češkem, drugod naj bi ostalo kakor je. V ta namen skliče zopet konferenco. Češki agrarci so izprožili misel za okvirni zakon, ki naj reši to vprašanje za celo državo. Bukvaj sestavlja ta načrt. Češki agrarci iščejo v ta namen zaveznikov. Če bi se posrečilo pridobiti Poljake, potem bi lahko računali na uspeh, zakaj druge prizadete bi se že dobilo. Če bi se jezikovno vprašanje rešilo le parcialno, bi bil to za Slovence velik udarec!

*** Za pravično ljudsko štetje.** Proračunski odsek je sprejel vse postavke notranjega ministrstva. Odsek je s 27 proti 15 glasovom sprejel resolucijo dr. Kramarjevo, da naj vlada pri ljudskem štetju določi poleg občevalnega jezika tudi narodnost ter zahteva, da se ne bo nikjer pri ljudskem štetju na manjšino kaj protipostavno vplivalo. Za predlog so glasovali vsi Slovani in socialni demokrati, proti vsi Nemci, tudi krščanski socialci.

*** Državne finance.** Finančni odsek je sklenil, da izvoli pododbor 26 članov, ki ima dolžnost proučiti in staviti vprašanje glede na sanacijo državnih, deželnih in občinskih financ.

*** Pionirski oddelki pri pešpolkih.** Vojna uprava ustanovi pri vseh pešpolkih samostojne pionirske oddelke, ki bodo imeli po 80 mož. Zopet novi stroški!

*** Krščanski socialci** se med seboj prav pridno kregajo. Zlasti obstojajo velika nasprotstva med zastopniki mest pod vodstvom Weiskirchnerja in zastopniki kmetijskih občin. Tukaj gre v prvi vrsti za nasprotne si gospodarske interese, a tudi osebnih nasprotstev je v krščansko-socialnem taboru vse polno. Zlasti vlada ogorčenje proti znanemu poslancu Hrabi, ki je svojim kolegom po smrti Luegerjevi zabrusil par jako neprijetnih v obraz. Krščanski socialci so zahtevali od vlade, naj skliče nižje-avstrijski deželni zbor samo v svrhu, da se razveljavi imuniteta poslanca Hrabe, proti kateremu so vložili tožbo. Vlada je to zahtevo odklonila. Sedaj zahteva krščansko-socialna stranka, naj vlada zaključi zasedanje, zaradi česar bo suspendirana poslanska imuniteta. Ne ve se še, ali se vlada tej zahtevi vda.

*** Za razporoko v Avstriji.** V soboto se je podala k ministru pravosodja Hohenburgerju deputacija, ki ga je v imenu 200.000 katoliških ločencev v Avstriji naprosila, naj bi se že enkrat reformirali dotični zakoni o ločitvi zakona. Gospod Zaluzny je slika! stanje katoliških ločencev, na kar je minister odgovoril: „To mi je dovolj znano, o tem bi se lahko pisalo cele knjige.“ — Gospa Poklitar je prosila ministra, naj bi se dovolilo katoliškim ločencem, da bi se smeli vdrgi poročati, na kar je minister izjavil, da je samo ob sebi umevno, da mora priti do reforme glede ločitve. „Slovenec“ je zaradi tega kar ob pamet.

*** Volilni red za sabor Bosne in Hercegovine.** Vseh volilcev je 402.164. Od teh je 173.127 pravoslavni in ti volijo 31 poslancev; 137.364 mohamedancev volijo 24 in 88.928 katolikov volijo 16 mandatov. Prva kurija ima dva razreda: mohamedansko veleposlovstvo in inteligenco. 399 mohamedanskih veleposlovstnikov volijo 5 poslancev, inteligencev odpošlje 13 poslancev v deželni zbor, in sicer 3129 katolikanov 4, 1676 mohamedancev 1, in 1273 pravoslavni 8 poslancev. V drugi kuriji volijo meščani. 29.555 mohamedanski volilcev volijo 9 poslancev, 8875 pravoslavni 5, 7485 katoliški tudi 5 in 1620 židov 1 poslanca. V tretji kuriji v kmetijskih občinah je 346.929 volilcev, torej sedem osmin vseh volilcev, in ti volilci volijo le 34 poslancev, katerih je 82. 163.980 pravoslavni volijo 18,

105.784 mohamedancev volijo 9, 78.215 katoličanov volijo 7 poslancev. V tej kuriji se voli ustmeno, češ da so volilci po večini analfabeti, kar je pa le slabo izprievalo za 32letno avstrijsko upravo v Bosni in Hercegovini. V prvi kuriji pride na vsakih 80 volilcev en poslanec. V tretjem pa se giblje število za enega poslanca med 11.648 do 9066.

*** Med služabniki Matere cerkve.** V Trstu se je začela razvijati afera, ki provzroča po primorskih krajih nenavadno senzacijo. Kanonik Buttignoni je izdal letak, v katerem silovito napada kanonika Mechio in naravnost zahteva njegovo odstranitev iz kapitolja, češ, da ni vreden tega mesta, v svoji okrožnici označuje kanonika Mechio za intriganta in nasilneža, ki hoče absolutno vladati v škofiji in se vzpenjati višje za vsako ceno, bodisi tudi na škodo in pogin nešteti drugih. Buttignonijeva okrožnica je preobširna, da bi jo mogli podati svojim čitateljem. Napadajoči pisatelj navaja v nji celo vrsto dejstev, s katerimi hoče dokazati, da je Mecchia teroriziral vso duhovščino in šikaniral vsakega, kdor ni brezpogojno trobil v njegov rog; da je širil korupcijo, da so njegovi pristaji smeli delati kar so hoteli; da je delil duhovniška mesta samo svojim kreaturam brez ozira na spvsobnost in vrednost, da se je povzdigoval nad škofa in bahal, da se godi to, kar hoče on, ne pa to, kar hoče škof Nagl itd. Okrožnica pozivlja duhovništvo vse škofije, naj vstane zoper moža, ki ni vreden, da je duhovnik — Buttignoni ga imenuje „tirana“, „policista“, „Torquemado“ itd. — in naj zahteva njegovo odstranitev. — Kakor smo rekli, je napravila okrožnica velikansko senzacijo. Vse tržaško čašopisje piše o nji in med duhovščino se že opazuje močna agitacija. Napadeni kanonik Mecchia se zagovarja v krščansko-socialnem „Amico“, a reči se mora, da dela njegova obramba prav medel vtisk. Buttignoniju očita, da je „modernist“, da tiče za njim Slovenci in Hrvatje, celo za tajnega socialnega demokrata ga hoče razglasiti. Medtem je pa Buttignonijev napad že dosegel ta uspeh, da je veliko število duhovnikov iz cele škofije podpisalo prošnjo, naj se Mecchia odstrani. Hrup, ki ga je dvignila ta afera, se — kakor kaže — ne bo prav kmalu polegel, in prav lahko je mogoče, da se še poveča.

Jubilejski dar.

Učiteljsvo — sebi! Notranjska posojilnica v Postojini 50 K; Kmetjska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani 50 K; tov. Angela Troštova in tov. Julij Slapšak iz Vodice 4 K; Jakobčina Dimnikova 2 K; skupaj 106 kron; zadnjič izkazanih 577 kron; doslej darovanih 683 K. Bog plati!

Obrambni vestnik.

Iz obrambnega odseka. Klerikalni listi so začeli strastno napadati učiteljski stan in posamezne učitelje. Nujna potreba je, da na vsak napad odgovorjamo v Učiteljskem Tovarišu in naprednih slovenskih, nemških, čeških, poljskih in laških listih. Najprvo le treba govoriti jasno in odločno besedo o vseh napadih in krivicah v stanovskem glasilu in v naših naprednih listih; vso to snov bo zbiral obrambni odsek ter poskrbel, da pride vse tudi v češke, poljske, nemške in laške liste in v državno zbornico. V ta namen je pa nujna potreba, da združimo moči. Odgovarjati je treba na napade v „Slovenec“, „Domoljub“, „Naši moči“, „Slovenskem Gospodarju“, „Straži“, „Gorici“, „Novem času“ in drugih klerikalnih listih in lističih. Prosimo dotične tovariše, ki čutijo veselje in sposobnost, da bi odgovarjali na kate-regakoli teh listov, da se javijo upravništvu Učiteljskega Tovariša (z opazko: za obrambni odsek.) Obrambni odsek ima na razpolago tudi svojega advokata. Razno bo zasledoval obrambni odsek tudi ukrepe šolskih oblastev; posebno pozornost bo pa obračal na „delovanje“ kranjskega deželnega šol. sveta. Vsi za enega eden za vse!

Slovenski Gospodar, list ljudstva v pouk in zabavo, piše v 20. številki, dne 19. maja t. l.: „Tri milijone za učiteljsvo! Sedaj je beseda izgovarjena! V glasilu naših liberalnih učiteljev „Učiteljskem Tovarišu“ št. 16. se izreka to učiteljsvo proti obstrukciji slovenskih poslancev v deželnem zboru, ker hoče in želi zvišanja svojih plač. To pa se ne more zgoditi, dokler deželni zbor štajerski zopet ne dela. — In čujte, slovenski kmetje! Ureditve učiteljski plač bi stala 3 milijone kron. Zaradi teh treh milijonov bi naj naši poslanci pustili gospodarsko zanemarjati Spodnji Štajer, bi naj izročili šolstvo nemškemu nacionalcem, slovenske občine nemškim mestom

ter v deželnem zboru zatajili svoj slovenski jezik. Vse to izdajalsko delo bi naj storili poslanci, da lahko osrečijo učiteljstvo s tremi milijoni in novimi davki. — Ne učiteljskemu stanu, ampak liberalnemu štajerskemu učiteljstvu kličemo: „Fej vam, podle, podkupljive duše! Niste vredne, da sije solnce božje na take iškarijote! — Sedaj tudi vemo, zakaj liberalna stranka tako zahrbtno nastopa proti obstrukciji. Ker se nahaja v tej izdajalski, efialtski družbi.“

Na te insulte klerikalne strasti nam piše odlični štajerski tovariš:

Tako torej piše klerikalno glasilo proti slovenskim štajerskim učiteljem sedaj, ko se bliža nova volitev enega poslanca za državni zbor v okrajih Gornji grad—Slovenji gradec—Šoštanj—Marenberg—Arvež. — Že 35 let prebiram slovenske časopise vseh barv in strank, toda še nikoli nisem bral takih inenakih napadov na slovenske učitelje. Ubogo slovensko ljudstvo mora zdiljati proti učiteljstvu, kadar bere take časopise! — Bogme, to je lepa izobrazba za našega kmeta in njegove otroke! — Učitelji, ki se ubijamo dan za dnevom s slovensko mladino, da jo privedemo na pot poštenosti in napredka, smo kar čez noč „podle, podkupljive duše, iškarijoti, ki nismo vredni, da božje solnce na nas sijel!“ — Glej, slovenski kmet! Pobij in uniči te izdajalce, te ničvredneže, te škodljivce, kakor pokončavaš največjega sovražnika kmetijstva — rjavega hrošča! — Dolžnost naša je odbijati take javne napade tudi javno, zato naj vse štajersko slovensko učiteljstvo vloži tožbo po deželnem poslancu dr. Vekoslavu Kukovu, oziroma po odvetniku, ki ga določi obrambni odsek, in to tožbo vodimo vsi kot en moč za svojo v javnem glasilu slovenskih klerikalcev napadeno čast! Zmaga bo gotovo naša, ker porotno sodišče v Mariboru ne mora braniti našo čast proti našim nasprotnikom! — Te akcije naj se **takoj** loti vodstvo „Zveze slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem!“ — Bomo že klerikalce naučili kojih molitvic!

Učiteljski vestnik.

Počitniško delo slov. učiteljskega.

Poroča Branistan.

Poteka leto in dan od prvega slovenskega učiteljskega shoda v Ljubljani. S polno zavestjo, da smo velik del zahtev, ki so bile izražene v resolucijah, sprejetih na tem shodu, izpolnili, pričakujemo, da dobro završimo svoje delo za tekoče šolsko leto.

Da se ni dalo o posameznih problemih in vprašanjih v enem letu in na tako tesno odmerjenem prostoru obširno razpravljati, tovariši in tovarišice, to lahko sami uvidite. Primorani smo bili dajati vam le migljaje, kazati vam le pot in smeri, v katerih se gibljete, in čestokrat dati le iniciativo za kako stvar, ki se vam v življenju pokaže kot neobhodna potreba. Da nas pri našem delu ni vodila politična strast ali fanatizem in da so bila naša navodila prava, to izpričevalo so nam dali najbolj naši načelni nasprotniki, ki se niso upali našega dela kritikovati, dasi sicer tako radi kritikujejo vsako kulturno delo in stremljenje v naprednem smislu. Upamo, da so posamezna navodila padla na rodovitna tla in so kakor seme, ki vsklije in rodi bogato klasje, ki bo značilo za naš stan, narod in človeštvo visoko vrednost. Hočemo niti vreden član človeške družbe, ki ima razvite vse svoje smožnosti, moči in sile in z njimi izpolnjuje naloge, ki mu jih daje moralna sila in dolžnost kot izobraženemu človeku. Le v najtrebnejših potezah smo vam očrtali smeri stremljenja, nismo se pa mogli podrobneje in obširneje baviti s posameznimi problemi in vprašanji, ker nismo še toliko razviti, da bi razpolagali s posebnim glasilom, ki si bi z njim vzgajali dober učiteljski naraščaj v vseh ozirih.

To a kakor so naši stanovski predniki s skromnimi sredstvi ustvarili za nas nekaj ogromnega, tako izkušajmo tudi mi s skromnimi sredstvi ustvariti za bodočnost nekaj velikega. Zatorej nam je za postaviti prvi pogoj temu velikemu, in t. j. dober, trden temelj, na katerem bomo zidali veliko poslopje zase. Potreba nam je vsestranske splošne naobrazbe, ki bodi trden temelj smeri, v katerih daljni perspektivi vidimo svojo bodočnost. Koncem precej dolge, s trnjem porastene poti vidimo bodočnost in ta bodočnost — je slovenska.

Časa, ki bomo iz nje pili moč, da premagamo vse zapreke na svojem potu, nam bo pa naš za to pripravljen in utrjen intelekt, na drugi strani pa — naša stanovska zavest.

Toda temelju, ki si ga je ustvaril posameznik za bodočnost, se pridružuje še drugi širši temelj, na katerem vidimo stati slovansko bodočnosti, to je temelj, ki je trdnjejši od moči nasilja in ki bo strl ves pritisk nasilnikov — namreč temelj socialni in temelj demokratski.

Ker pojmuje moč časa in smo pripravljeni, da so naše smeri prave, se hočemo drugo šolsko leto razviti po zgoraj označenih načelih in bomo tudi korakali v tej smeri. Razširili bomo svoj program za stopnjo višje in upamo, da pridemo v doglednem času do svojih smotrov.

Začrtana je glavna smer naše poti za naprej in dobro je, da se ozremo tudi nekoliko nazaj. Socialne razmere in dijaško življenje na naših učiteljskih sta zadobili že dokaj drugo obliko, a to naj nam nikakor ne bo povod k zopetni počasni otropelosti, ker so se že močnejši kulturni toki ustavili in izgubili popolnoma svojo moč, ker jih niso izkušali jačiti vedno z novo močjo in jih niso zopet in zopet krepili in dvigali. Dvignimo tam, kjer vidimo, da pada; pospešimo tam, kjer vidimo, da napreduje! Nikdar pa ne prenehajmo z bojem zoper malomarnost in brezbriznost, ker te je povsod dovolj in jo je zatreti v kali, a nikdar ne pozabimo stare resnice: Kdor se hoče bojevati proti brezbriznosti, malomarnosti in nedelavnosti, mora korakati sam ter ne sme pričakovati od nobene strani kake podpore ali vsaj opore!

Celovec, Gorica, Maribor, Ljubljana! Tovarišice, tovariši! Če izgovarjamo te besede, menimo, da smo že prebili boj separatizma in vrhovne oblasti in da že živimo in hočemo živeti vsaj učitelji med seboj po načelih enakosti, bratstva in svobode. Smo Slovenci in smo učitelji, in ravno zato, ker smo vsi slovenski učitelji, se zavedamo, da so nam smotri skupni, pot in sredstva ista, zato nečemo poznati ne Korošca ne Kranjca Štajerca ne Primorca. Separira se le oni, ki se ne zaveda sebe in ne spoznava, da so naši smotri skupni. Toda ne le učiteljstvo! Že učiteljski naraščaj se mora poznati med seboj in mora gojiti skupnost. Ne le bodoči stan, nešteto skupnega je dobiti tu, in vsaka najmanjša skupna zadeva nam dan za dnem očividneje kaže, da bi bilo potreba tesne zveze vseh slovenskih učiteljskih skupin, združitve in vezi, ki bi nam omogočala skupno postopanje za skupne interese. Resnim smerem se bi pridružili resni ljudje, in tudi tovarišice bi korakale z nami v skupnih zadevah. Prvi pogoj za boj zoper separatizem je pa složno skupno delovanje na posameznih zavodih, da ne bo tovariš četrtletnik visoko gledal tovariša prvotnika, temveč mu bo prijateljski vodnik in svetovalec v vseh potrebnih vprašanjih, ki zadevajo življenje slovenskega učiteljskega. Z geslom tovaristva stopajmo v demokratsko dobo!

„Učiteljski vestnik“ je odprt vsakomur, zato ni naša krivda, če je kdo pogršel poročil in navodil s posebnim ozirom na učiteljski naraščaj posameznega kraja. Da bo pa v bodoče boljše in popolnejše, je to naloga našega naraščaja, ki izide letos iz učiteljskega, deloma mlajšega učiteljstva (s posebnim ozirom na one, ki službujejo v bližini kraja, kjer so učiteljska), da ti zasledujejo učiteljsko gibanje, dajejo informacije in navodila ter sodelujejo pri naših stremljenjih v „Učiteljskem vestniku“. Programa menda ni potreba sedaj črtati, ker ni tu na mestu in ker to itak izvršimo začetkom prihodnjega leta.

Vkolikor lahko poročamo o splošnem napredovanju učiteljskega naraščaja in njega okolščin, nam je kot prvi veselji pojav zaznamovati premestitev učiteljskega iz Kopra v Gorico. Koliko so za svojo duševnost s tem učiteljski pridobili ali izgubili, o tem bi nam bilo težko poročati, ker je to odvisno od tega, kako znajo priliko in okolico ceniti in izrabljati, drugi pa nismo o vsem tako natanko informirani, da bi napredek lahko primerjalni ali ga pokazali s statistiko. V splošnem, kar se tiče ženskega in moškega goriškega naraščaja, lahko rečemo, da se bodo rekrutovale vedno boljše in delavnejše moči iz tega kraja in so prvi znaki temu prehodu že vidni. Stališče, ki ga zavzemajo tu naše tovarišice in naši tovariši, je že zadovoljivo, ugodno. Povsem drugače se godi našim koroškim tovarišem v Celovcu. Njih stališče je mučno, da ne rečemo naravnost obupno. Boriti se morajo z največjimi težavami za vsak košček izobrazbe, da, tem huje za svoja prava. O njih gmotnem položaju in splošno o gmotnem vprašanju slovenskega učiteljskega niti ne govorimo, ker se tega vprašanja nečemo lotiti toliko časa, da ga na podlagi konkretnih predlogov in virov lahko pričenemo reševati pozitivno. Pač so podjetja in posamezniki, ki z verno podpirajo slovenske učiteljske, toda vse to le po slučajih, in jasen položaj bi tudi to vprašanje lahko sistematično uredil. — Pa bodi jim priznana njih žilavost, ker so v takih razmerah, kakršne so nam deloma že znane po javnosti o zatiranju slovenskega učiteljstva na Koroškem — tako vztrajni in trdni. Ne kličemo tu najširše javnosti na pomoč, kakor je to običajno za reševanje „tožnega Korotana“, ker je to le puhla fraza, ki izganja vedno in vedno v nič — mi se pa lahko zanašamo le nase.

Za stopnjo bolje se godi tovarišem v Mariboru. Njih povoljno življenje ne zahteva le malo odpora, in povsem z zanimanjem in veseljem smo čitali poročila zborovanj društev na Štajerskem, iz katerih smo razvideli, da se učiteljstvo slovenskega Štajerja tudi intenzivno

zanima za svoj naraščaj in ga na podlagi svojih društev podpira. O tem bi imeli poročati tudi pri Goriškem, dasi se nismo informirali, v koliko so se realizovali vsi tozadevni načrti. Manj zadovoljivi pa moramo biti v tem v pogledu na Kranjskem. Občudovali smo tovariše v Mariboru, da si spravijo vkup diletantski oder. Kar se pa tiče čistega dobička, stojimo na stališču, da bi bilo prav umestno, si zbirati pod pokroviteljstvom kateregakoli učiteljskega društva svoj — učiteljski fond. Več o delovanju tamošnjih tovarišev morebiti drugo leto.

Dasi smo prej z nekim sarkazmom zavrnil vso veljavo kranjskega učiteljsko-društvenega življenja, vendar tudi tu nudi učiteljstvo svojemu naraščaju nekaj udobnosti. Preden preidemo k pobrotnostim, naj omenimo predavanja, ki so se uvedla na ljubljanskem moškem učiteljskem in ki smo o njih tudi takoj poročali v vestniku. Če je dotični apel kaj izdal v drugih krajih, se nismo informirali in ne vemo, če je kateri izmed učiteljskih posnemal v tem oziru ljubljansko. Kar se pa tiče ženskega naraščaja, bi bilo prav umestno, da „Društvo slov. učiteljic“ poskrbi za vse potrebno v tem oziru, ker bo tem potom vsekakor več izdalo. Izkušali bomo tudi zbrati podatke in uspehe teh predavanj in o njih poročati ter pri tem še kaj pripomniti, da se stvar poživi z ozirom na velik pomen, ki ga ima ta gojitev za učiteljski stan. O predavanjih, ki jih je prirejalo deželno „Slov. uč. dr. v Lj.“, smo poročali že posamezno in tudi o pevovodskem tečaju v „Glasbeni Matici“ smo že poročali v „Glasbenem vestniku“.

Splošno, kar bi imeli zaznamovati z ozirom na naraščaj vseh učiteljskih, bi imeli omeniti „Učiteljski vestnik“, ki se je z njim poživel čitanje in zanimanje stanovski listov in zadev. Želeti bi bilo le še več zanimanja za splošno znanstveno izobrazbo in poleg tega za telesno in glasbeno vzgojo in izobrazbo.

Glede šole bi imeli omeniti, da v največjih slučajih izvenšolske izobrazbe svojih gojencev ne pospešuje, temveč jo naravnost ovira zaradi raznih malenkostnih predsodkov z vsenačinskimi prepovedmi. Gojencu se ne pušča svobodno razvijati in vzgojevati niti duševno niti telesno niti čustveno. Sicer pa že se pride čas, ko bomo z zgodovinskimi podatki še v tem oziru temeljito obračunali!

Nismo demagogi in ne prijatelji nasilja, zato rajši počakamo pristojnega mesta in ugodne prilike. Kar se tiče učiteljskega sploh je naše mnenje, da ga je, po namenu sodeč, uvrstiti med akademije (seveda je njega učna uredba za sedanje zahteva in sedanjica še popolnoma nezadostna in potrebuje drugega lica in splošne reforme) in ne med srednje šolstvo ali celo ljudsko šolstvo. Cincanje in nejasnost glede uvrščenja dokazuje edino to, da merodajni faktorji ne morejo razumeti pravega pomena in namena učiteljskega. Vprašanje potrebuje razmotrivanja in dasi se je temeljito in vsestransko že razmotrivalo od raznih pedagogov in reševalcev tega vprašanja, (dr. Drtina i. dr.), se vendar merodajni faktorji ne morejo zgeniti v tem vprašanju in so rajši izdali reformo za srednje šole, s katero so marsikaj skvarili v metodiškem in vzgojnem oziru,* namesto da bi se oprijeli vprašanja reforme učiteljske, ki postaja eno najpogostejših šolskih vprašanj.

Tudi na material in drugo nismo pozabili in izpregovorimo o vsem še ob svojem času. Hočemo da bodo bodoče naše generacije bolj vzgojene za poklic v vseh ozirih nego smo to bili mi!

(Konec)

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrirana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca maja K 139.969.11.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znakmah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znakov se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2.3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Kranjske vesti.

—r— Čudna so pota dež. šol. sveta! V zadnji seji je dež. šolski svet modro sklenil, da ne bo smela šolska mladina odslej več telovaditi pri telovadnih društvih. Ni težko uganiti, proti komu je v prvi vrsti naperjen ta sklep. In tudi to lahko povemo, kje tiči pravi vzrok temu sklepu. Imenuje se zavist. Orli ne dobe naraščaja, zato ga tudi Sokoli ne smejo imeti! Pa oglejmo si stvar od druge strani! V današnjem listu prijavljamo v srednješolskem vestniku odredbo naučnega ministra, ki se z njo zavzema za čim večje negovanje telovadbe srednješolske mladine izven šolskih ur. Minister je celo pripravljen, da taka društva ki pospešujejo telesno vzgojo mladine, denarno podpira. Kar v naučnem ministrstvu podpirajo in priporočajo, to v dež. šol. svetu prepovedujejo in zabranjujejo! Tako je na Dunaju manjša

in nižja oblast nego v Ljubljani in radovedni smo, če se je baron Schwarz na dotični seji tega zavedal. — Klerikalni prisledniki dež. šol. sveta naj počno s svojimi otroki, kar jim drago, dr. Šušteršič — načelnik Vseslovenske L. S. — jih še lahko nadalje pošilja v nemške šole, napredni starši pa obdržite še nadalje nad svojimi otroki svojo oblast, če je to klerikalcem všeč ali ne! — Sicer bodo pa morale sedaj šolske občine napravljati telovadnice, za kar bodo — po večini same klerikalne — prav hvaležne deželnošolskim klerikalcem. Tako je deželni šolski svet ubil z enim udarcem dve muhi. Kdor zna — zna! Vprašanje je samo, če pojde vse tako gladko, kakor si to žele naši abderitski klerikalni pedagogi! Eukrat kriče, da imajo v vzgoji otrok starši in davkoplačevalci prvo besedo, drugič pa pravijo, da so oni več kot starši, čeprav še vsi svojih otrok nimajo. Res, čudna so pota našega slavnega deželne šolskega sveta!

—r— Češko-slovenski klub v Ljubljani. Kranjska deželna vlada je odobrila pravila novoustanovljenega češko-slov. kluba s sedežem v Ljubljani.

—r— Iz dež. šol. sveta. Imenovani so stalno: Katarina Vilhar, Št. Peter na Krasu; Rudolf Knez, Iga vas; Marija Kozamernik, Stari trg pri Ložu; Štefanija Boje, Bagnje pri Cerknici; Feliceita Poljšak, Stara Lipa; Julijana Kobal, Drenov grič; Anton Kos, Bateče pri Škofji Loki; Janez Okorn, na petrazredni nemški deški ljudski šoli v Ljubljani; Fran Mlakar na trirazredni mestni deški šoli na Karolinski zemlji; Jos. Cepuder je na 'retji mestni deški šoli imenovan za nadučitelja; na drugi mestni deški šoli je imenovan I. Smrdel; upokojeni so: Elvira Bernot, Albina Prevc, Franciška Furlan, Mihael Kalan, Francišek Kranjec; prošnje za upokojitev bo deželni šolski svet odslej reševal na podlagi uradnih poročil c. kr. okrajnih zdravnikov; v Sodražici se sistemizira peto učno mesto; v Črnomlju se štirirazrednica razširi v petrazredno mešano ljudsko šolo; v šolskem okolišču Stari trg pri Ložu se ustanovi ekskursna šola v Dolenjih Poljanah; enorazrednica se ustanovi v Gabrku, občina Zmirec; nova šola v Velikem Ubelskem ostane; nova šola se zgradi v Za'ogu. — Šole prost bo na ljudskih šolah odslej sv. Alojzija praznik. Zato bo šola na pepelnično sredo. — Angela Cerarjeva je imenovana za St. Jurij, Ivan Gabrovšek za Sp. Idrijo.

—r— Prekisl grozdje! Karakteristično za Slomškarijo in nadzornika Stiasnega je dejstvo, da učiteljstvo litijskega sodnega okraja na zborovanju Slomškarjev, v Zatičino sploh ni bilo vabljeno. Prekisl grozdje!

—r— Oddaja zelenih cepičev. Kakor vsakoletno, se bodo tudi letos brezplačno oddajali zeleni cepiči iz državnih trtnih nasadov na Kranjskem, in sicer: dne 9. junija na Slapu pri Vipavi, dne 13. junija v Kostanjevici in v Črnomlju in dne 14. junija v Novem Mestu, vselej ob 8. uri jutraj. Kdor želi cepiče dobiti naj se zgasi pravočasno pri delovodji dotične trtnice pismeno ali ustno ali pa naravnost pri c. kr. vinarskem nadzorstvu za Kranjsko v Rudolfovem. Na dan oddaje naj pride vsak pravočasno po naročene cepiče. Prosilec, ki se pravočasno ne oglasi, se odda le toliko cepičev, kolikor jih bo preostajalo.

—r— Kmetijsko pončno potovanje v Švico priredi kranjski deželni odbor v času od 29. junija do 10. julija t. l. Udeležencev se bo sprejelo največ trideset. Na pozneje došle prošnje se deželni odbor ne bo oziral. V pokritje potnih stroškov bo prispeval deželni odbor (desetim) 10 udeležencem po 80 K. Za enak prispevek se je naprosilo c. kr. poljedelsko ministrstvo. Za skupno hrano in prenočišča bo moral doposlati vsak udeleženec deželnemu odboru najkasneje pet dni po prejemu obvestila, da je sprejet, 100 kron. Eventualni preostanek se mu pozneje povrne. Za vožnjo bo onim, ki jim deželni odbor ne podeli deželne, odnosno državne podpore, plačati približno 80 K. Prošnje za udeležbo in podpore je vlagati najkasneje do 10. junija t. l. pri deželnem odboru. Prosilec mora prošnji pridejati izjavo, da se potovanja gotovo udeleži, ako ga deželni odbor sprejme, in da se zaveže povrniti deželnemu odboru vse nastale stroške, ako bi se potovanja ne udeležil.

—r— Podpore za šolske vrtove dobe letos na predlog c. kr. kmetijske družbe nadučitelji: Juvaneč v Postojni, Lozar v Stalzerjih, Štefanič Vel. Laščah, Lunaček v St. Rupertu, Luznar v Primskovem, Črnagoj na Karolinski zemlji, Korban v Preserju, Šuler na Rakeku, Rihtaršič v Srednji vasi, Matko v Toplicah, Ravnikar v Trnovem, Petschauer v Lienfeldu, Schober v Grčančah, Cvirn v Leskovcu, Završnik v Dupljah, Štrukelj na Vrh-niki, Kozjek v Toplicah pri Zagorju, Škerb-nec v Višnji gori, Bajc v Igavasi, Jeglič na Dovjem, Žen v Soteski, Šmajdek v Rovih. — Odslej se bodo te podpore morale podeljevati v sporazumu z deželnim odborom, ki bo po svojem nadzorniku tudi nadziral, kako se te podpore uporabljajo. To se pravi z drugimi besedami: Slomškarjem se pripravljajo nove nagrade!

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“

Štajerske vesti.

—š— **Jubilejska slavnost** v proslavo 100 letnega obstanka ljudske šole na Gomilskem se je dne 22. pret. mes. najlepše izvršila. O slavnosti smo prejeli obširno poročilo, ki ga objavimo, prihodnjič, ker nam v današnji številki primanjkuje prostora.

—š— **Rogaški okrajni šolski svet** je sklenil preložiti velike počitnice na ljudskih šolah (izvzemši Rogatec in Rog. Slatino) na čas od 1. sept. do 1. novembra.

—š— **Obsojen sodni svetnik**. V torek se je vršila pred okrajnim sodiščem v Celju kazenska razprava zoper deželno-sodnega svetnika in predstojnika okrajnega sodišča v Gornjem gradu, Karla Grebena, ki je, žal, tudi našim bralcem predobro znan. Tožilo ga je 8 Gornjegrajanov zaradi razžaljenja časti, ker je svetnik Grebene ob neki priliki izustil besede: "Die Oberburger sind alle ein Gesindel". Deželno-sodni svetnik dr. Smolej je obsodil sodnika Grebena na 40 K globe, oziroma 48 ur zapora. Res, lep sodnik!

—š— **Šolska veselica v Središču**. Šolske veselice v Središču so vedno nekaj izbornega in glasno dokazujejo napredek naroda ter marljivost vodstva in učiteljstva. To je pokazala v polni meri tudi šolska veselica, ki se je vršila na binkoštni ponedeljek. Na vzporodu je bilo petje, in sicer "Kosova gostija", narodna, zbor s spremljevanjem harmonije, potem "Veseli hribček", venček triglasnih napetov znane narodne pesmi "En hribček bom kupil". Obe točki je priredil domači nadučitelj tov. A. Kosi. Posebno pozornost je zbudila prva pesem, ker so z njo nastopili najmlajši šolarji. Ta pesem je nekaj posebnega: prikopna milodija, šaljivo, pristno narodno besedilo — vse se lepo strinja. Prolog je govorila učenka I. razreda Tončka Kosijeva jasno in razločno. Med petjem te pesmi smo opazili marsikatero roso okoli staršev, ki so zagledali na odru svojega ljubljence. "Veseli hribček" so peli otroci najvišje stopnje. Kaka razlika med glasovi! Prej enoglasno, sedaj triglasno, prej šibki, nežni, sedaj že bolj razviti, polni glasovi. Zdelo se nam je kakor pri velikem koncertu ko za milozvenečim mešanim zborom nastopi krepak moški zbor. Petje je spremljal na harmoniju prireditelj pesmi sam tov. nadučitelj A. Kosi. Moje mnenje je, da bo zlasti "Kosova gostija" napravila po šolah mnogo efekta, ako jo tov. nadučitelj prilično objavi. Po petju sta prišli vrsto gledališki igri tov. učitelja I. Najzerja: 1. "Poboljšal se je!" 2. pa "V risu". Dozdeva se mi, da sta to njegova prvenca, a dozdeva se mi tudi, dasi nisem strokovnjak, da je glede obeh tov. avtorju le častitati. Za mladino nimamo mnogo izbire v igrah, a otroci neizmerno radi uprizorjajo razne igrokaze, le vodstva je treba. Obe Najzerjevi igri sta vzgojevalne vsebine. Naj tov. Najzer igrici priobči, najbolje v "Zvončku", da se tako z njima okoristijo tudi druge šole. Diletanti — učenci — so storili svojo dolžnost, slasti v prvi igri Tine, v drugi pa Peter. Ta deček (bil je v obeh igrah isti) je kakor priložen za igralca, in prav malo se mu je poznalo, da je učenec ljudske šole. Ponosni smo, da imamo na zavodu tako delavne, pa tudi sposobne učne osebe in želimo, da nastopijo s šolsko mladino še večkrat.

Goriške vesti.

—g— **V Ajdovščini** se je te dni otvoril nadaljevalni tečaj za šivilje. Tečaj je priredil zavod za pospeševanje male obrti.

—g— **Razpis natečaja**. Razpisuje se natečaj za en izpraznjen štipendij Codelli-Fahnfeldove ustanove v znesku 210 K, ki se podeli dijaku goriške gimnazije, ki je sin plemenitaša poknežene grofvine Goriško-Gradišanske. Prosilci imajo predložiti svoje v smislu obstoječih zakonov opremljene prošnje deželnemu odboru do 15. junija 1910.

—g— **Lega nazionale** je dne 29. pret. mes. zborovala v Gorici. Na zborovanju je bilo prečitano to-le poročilo: Leta 1909. je imela Lega sledeče dohodke: v Primorju (Goriška, Trst in Istra) 212.140 K 26 v, v Tridentu 97.943 K 51 v, v Dalmaciji pa 112.202 K 82 v. Skupnih dohodkov torej 422.286 59 K. Stroškov je bilo: v Primorju 167.567-79 K, v Tridentu 82.814-06 K, v Dalmaciji 97.028-10 K. Torej skupnih stroškov 347.409 95 K. Imetje je znašalo koncem leta 1909: 950.283-52 K, torej približno en milijon kron! Število članov, ki je znašalo 1908. leta 34.340, je poskočilo do konca leta 1909. na 36.193. Največji prirastek kaže Primorje, kjer je znašalo število udov 1908. leta 19.230, a 1909. leta 21.121. Laške občine dajejo v obitem številu stalne letne podpore, med temi tržaške po 5000 K na leto. Od užgalic je dobila Lega v dveh letih 16.000 K dohodka. Za laško realno gimnazijo v Gorici bo prispevala s 6000 K. Vseh dohodkov je bilo torej l. 1909.: 422.286 K, skoraj štirikrat več, nego jih ima naša družba sv. Cirila in Metoda. Samo Trst je dal 128.000 K. — Članov je štela "Lega" 36.193, medtem ko jih ima naša šolska družba še ne polovico. Ljudskih šol vzdržuje Lega 23, otroških vrtcev 21, večernih šol 24, glasbenih šol 6 in šol ter otroških vrtcev, ki jih izdatno podpira 25.

Vsega skupaj vzdržuje torej Lega Nazionale 103 zavode in razentega še 39 ljudskih knjižnic. — Te številke si moramo Slovenci dobro zapomniti in po njih uravnati svoje delo.

—g— **Iz Svetega pri Komnu poročajo**: Umrli je naglo občešpovana mati voditelja tukajšnje ljudske šole, gospa Alojzija Ipavčeva, roj. Toroševa. Zelja blage pokojnice je bila vedno, da jo naj pokopljejo v rojstni vasi, zaradi česar je bilo minulo sredo popoldne prepeljano truplo v Medano v Brdih. Poprej se je vršila pogrebna svečanost v Svetem ob veliki udeležbi občinstva iz vasi kakor tudi iz raznih drugih krajev, kjer je naš voditelj prejšnja leta služboval. Veličastni pogreb in velika udeležba sta bila priča, kako priljubljena je bila blaga pokojnica. N. p. v m.!

Popravek. V spisu "Odlitovanje", ki ga je spisal A. L. glede tovariša A. Jacobi v 21. številki "Učit. Tov.", mora stati, da je tovariš Jacobi "eine echte Hühnengestalt" in ne "Hahnengestalt".

Tržaške vesti.

—t— **75-letnica obstanka protestantske šole v Trstu**. Tukajšnja protestantska cerkvena občina je v slavnostni dvorani tržaškega društva "Avstria" praznovala 75letnico obstanka svoje šole. Slavnosti sta se udeležila tudi princ Hohenlohe in njegova soproga.

—t— **Zahvala**. Dne 25. in 26. maja t. l. sta napravila podpisana s šol. otroci izlet na Bled, Vintgar, Bohinjsko jezero in k izviri Savice. — Vtiski tega izleta ostanejo otrokom neizbrisni in nepozabljivi ostane tudi gosp. Anton Resman lastnik gostilnice "Pri Savici" ob Bohinjskem jezeru, ki se je ob tej priliki pokazal pravega prijatelja šol. mladine, šole in učiteljstva. Gosp. Resman nas ni iznenadil samo s svojo izborno postrežbo, pač pa tudi z neverjetno nizkim računom. Podpisana si v imenu šolske mladine štejeta v prijetno dolžnost, da se mu tu še enkrat javno zahvalita ter ga toplo priporočata učiteljstvu in drugim izletnikom. Istočasno izrekata zahvalo šol. vodstvu v Gradu (Bled) za usluge, ki nam jih je napravilo ob tej priliki, kakor tudi gg. A. Jakliču, J. Gasperiču, H. Schmidtu in Iv. Camauliju za otrokom darovana jedila in hladilne bombone. Srčna hvala vsem!

Sv. Ivan — Trst, 29. maja 1910.

V. Sosič,
učitelj.

V. Trobec,
učitelj.

Oddaja cepičev za zeleno cepljenje ameriških trt. Vinogradnikom, ki potrebujejo cepiče za zeleno cepljenje ameriških trt, se naznanja, da jih dobe zastoj in državnih trtnih nasadov v Trzihu. Oddajali se bodo cepiči od samih dobrih sort. Vinogradniki iz bližine Trzicha naj si gredo k omenjenemu nasadu ponje sami, drugi pa, ki žele, da se jim jih pošlje po pošti, naj se obrnejo pisмено na c. kr. vinarskega nadzornika za Primorsko v Trstu (c. kr. namestništvo).

—t— **Za Italijane druga realka — za Slovence figo!** Mestni odbor je predlagal, naj se zgradi tretje nadstropje pri novem prizidku mestnega liceja. Dovolilo se je v to potreben kredit v znesku 64.000 K. — Mestna realka ima sedaj svojo podružnico pri Sv. Jakubu, in sicer so tam nastanjeni dva I. in po en II., III. in IV. razred. Mestni odbor predlaga, da se sistemizira mesto ravnatelja na tej šoli, da postane šola na ta način samostojna. Dalje predlaga mestni odbor, naj se sistemizira pet novih učnih mest na občinski realki, med temi eno mesto veroučitelja. Dr. Wilfan je izjavil imenom Slovencev, da bodo glasovali proti. Za italijanske šole ima mesto vedno sredstev, a Slovencev se ne da niti najpotrebnejših ljudskih šol. O mestu niti ne govorim, ker tu navajate vsaj svoje razloge, da nam ne daste šol, a v okolici nimate nikakega razloga, in vendar se vprašanje šol v Rocolu, Sv. M. Magd. in Gropadi niti ne študira. Zato on in njegovi somišljeniki nele, da ne morejo glasovati za predlog mestnega odbora, temveč morajo dvigniti tudi energičen protest proti temu škandaloznemu postopanju. Svetnik Vadičovich je opravičeval vprašanje o rešitvi novih šol v okolici s preobloženostjo šolskega odseka. Tudi dr. Wilfan ne more trditi, da se nič ne stori za okolico, ko mu je vendar znano, da je že rešeno vprašanje zgradbe novega šolskega poslopja na Opčinah. Dr. Wilfan je odvrnil, da je pač prazen odgovor, se sklicevati na preobloženost šolskega odseka. Priznava in jemlje hvaležno na znanje, da se na mesto stare podrtje zgradi na Opčinah moderno šol. poslopje, a s tem se ne more opravičevati, da se ne stori nič glede novih šol, ko bi vendar šolski odsek vse to lahko rešil v eni seji, ko bi le hotel. Predlog odbora je bil seveda sprejet. Na predlog svet. Archa je bilo samo črtano po odboru predlagano mesto veroučitelja.

Koroške vesti.

—o— **Prošnja iz Vogrč na Koroškem**. Naša mala župnija Vogrče ni posebno znana. Le oni, ki lista po koledarskem imeniku Družbe sv. Mohorja, lahko opazi, da Vogrčani glede pobožnosti nismo zadnji, a vneti smo tudi za

napredek. V ta namen, da bi pospeševali napredek med nami, smo pred leti zasnovali in ustanovili tudi izobraževalno društvo, na katero se še ni, pa se tudi ne sme pozabiti: Na zemlji prav tik Drave živimo, o b mejni Slovenci smo! Da se to naše društvo ne razvija tako, kakor bi bilo želeli in sili potreba, le predobro vemo! Veseli Korošci smo, treba nam je poleg čitanja tudi veselopostne zabave. Priredili smo že marsikaj, toda malo dovršenega; manjka nam priprav, manjka naprav, ubožno ljudstvo smo. — Po prijatelju društva je v delu primerna seba, četudi ne društvena last, vendar s polnim zagotovilom, da se bo smelo tam po potrebi vsak čas kaj priditi in naučiti se vesele zabave. Prazna soba pa še ni vse, treba je odra, treba knjig za učenje raznih iger, obleke in drugih potrebnih priprav. Tega pa po lastnih močeh nikakor ne zmoremo. Zato se obračamo s prošnjo do slavnega občinstva in naših, gmotno dobro podprtih bratskih društev, osobito na Kranjskem, da blagovolijo po moči podpirati naš vsestransko potrebni naobrazovalni namen! — Darove: denar, knjige in drugo, kar kdo zmore, hvaležno sprejema "Izobraževalno društvo" predsednik Štefan Breznik v Vogrčah, pošta Pliberk, Spodnje Koroško. — Bratje Slovenci! Ozirajte se na nas, podpirajte naše, obenem tudi svoje delo!

Splošni vestnik.

O jubileju našega lista je pisala tudi "Omladina", kar s priznanjem javljamo.

Vprašalne pole komiteja za reformo ljudske šole se te dni razpošljejo. Dobi jih vsaka slovenska učiteljska in vsak slovenski učitelj. V interesu stvari je, da se pole najzanesljiveje in najnatančneje izpolnijo, in sicer do 30. t. m. Več o tem v prihodnji številki.

Letnino za učiteljski konvikt so plačali: Adolf Peršič iz Voglarjev na Goriškem; Fran Belle iz Mislji pri Divači; Anton Tušar iz Podlake na Goriškem. Bog plati!

Spominski listi za učence in učenke, ki dobe izpustnico, se dobe v Učiteljski tiskarni.

Mladinska knjižnica (3 zvezki), ki jo izdaja "Učiteljski konvikt", se naroča v Učiteljski tiskarni. Zaloge je še mnogo; sezite po teh krasnih knjigah, da čim prej izdamo tri nove zvezke.

Moravsko češko učiteljstvo snuje "Učiteljsko samopomoč", ki bo odgovarjala naši "Jubilejski samopomoči".

Horvsko napredno učiteljstvo, organizovano v "Savezu", ustanavlja v Zagrebu svojo tiskarno po vzoru naše tiskarne.

Risanje. Današnji številki je priložen prospekt prof. Rodta: "Zeichenunterrichtsbrieft". Ta knjiga je najboljša izmed vseh, kar jih je za to stroko izšlo dosedaj. Avtor si je izbral srednjo pot med slabo, staro in pretirano novo metodo, kar je pozdraviti z veseljem. Posebno važnost pa polaga na nadaljno izobrazbo učitelja samega. Smelo trdim, da je vsakemu učitelju, četudi sam ni posebno dober risar, doseči najboljšo uspeha, ako se ravna po Rodtovi metodi. — Prav dobro došel bo pa tudi učni načrt za posamezne razrede, ki tvarka zadnji oddelek te knjige. — Ker je cena primeroma nizka in je mogoče dobiti knjigo tudi na mesečne obroke bi bilo želeli, da si jo nabavijo vsi gg. tovariši in gđ. tovarišice, ki se zanimajo za ta velevažen predmet.

A. Sič.

Indijanci v Južni Boliviji (Južna Amerika) so umorili avstrijskega raziskovalca Alberta Frica. Ta Fric je bil mlad češki učnjak; izvrsten etnograf, in ravno pri nekem potovanju so ga umorili Indijanci, ki se je zanje vedno ptezel.

Poverjenikom in članom "Matice Slovenske". Po § 3. društvenih pravil je članarino plačati v prvi polovici vsakega leta, a doslej je plačalo le 26 poverjenikov. Letos izide "Letopis" z imenikom ter pojde v tisk s 1. julijem. Kdor plača pozneje, ne more več priti v imenik. Če plačujejo ljubljanski člani že za bodoče leto, ko prejema knjige za prejšnje, in če se Mohorjani drže roka, se ga bodo morali držati tudi Matičarji.

Učni minister grof Stüghk je izdal novo naredbo, ki priporoča uvedbo in pospeševanje ročnega dela v ljudskih in meščanskih šolah. — Bo li tudi deželni šolski svet kranjski s famoznim svojim Črnetom urezal drugačno pot?

Črnilo v prid družbe sv. Cirila in Metoda je sicer najboljše kakovosti, toda naše ljudstvo ga ne more kupovati, ker ga ne dobi po trgovinah. Žalostna resnica je, da se po naših trgovinah dobi večinoma črnilo od tvdrk, ki potem s slovenskim denarjem podpirajo "Südmarko". "Südmarka" je pred tremi meseci založila svoje črnilo in že ima od tega lep dobiček. Kakor pa je na eni strani grajati občinstvo, da ne zahteva Ciril-Metodovega črnila, tako je treba tudi založniku priporočati, naj poskrbi, da se bo občinstvo tudi opozarjalo na to črnilo. Samo s ponavljajočimi opozarjanji se uvede novo blago.

Nemški Schulverein učiteljev na svojih šolah ne plačuje tako, kakor bi to odgovarjalo sedanjemu času ter sedanjemu veliki draginji. To smo zvedeli ob zadnjem glavnem zboru tega društva v Gradcu. — Kadar gre za raznarodovanje slovenske dece, tačas je Schulverein kar razsipev z denarjem; ko pa gre za povišanje plač svojemu učiteljstvu, takrat pa so matadorji tega društva kar gluhi in nemi! Vedno in povsod ista pesem!

Biukošne slavnosti ob priliki Schulvereinove 30letnice v Gradcu so dale društvu 13 tisoč kron čistega dobička.

Prihranek in napredek. Kdor kupuje že narejeno črnilo, izda največji del denarja za vodo, vozino, ovroj itd. Zato so se zatekli mnogi šolski voditelji k črnilnemu prahu in testu. To iz surogatov sestavljeno črnilo pa se kmalu razkroji, zato je tekoči ekstrakt Schüllerja v Amstettnu velika dobrota. Ta ekstrakt je gotovo črnilo v zgoščenih obliki. V majhnem prostoru se lahko shrani velika množina tega črnila. V potrebi se prilije vode in se dobi poljubna množina najboljših šolske tinte en liter po 20 vinarjev. Ta ekstrakt se naroči potem dopisnice pri Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

Najtopleje priporočamo c. učiteljstvu iz Ljubljane in z dežele dobroznano kavarno Prešeren. Več glej inserat!

Tvrda V. Havel v Blatni. Sotrudnik našega lista nam piše: Vsled inserata g. Havla, čevljarskega mojstra v Blatni, sem naročil pri njem nekaj obuval. Ker pa ne znam češki in nisem mogel slutiti, da gosp. Havel zna slovenski, sem mu pisal nemški. A kako se začudim, ko mi gosp. Havel pošlje naročeno ter mi piše v pravilni slovenščini: "Na Vaše cenjeno pismo vljudno naznanjam, da sem se učil slovenski preteklo leto. Gosp. Zaplotnik iz Kranjske, dijak v Pragi, je bil moj učitelj. Slovenske račune bom imel v 3—4 dneh." — Ker je tvrda Havel res solidna, jo priporočam vsem tovarišem. Podpirajmo slovenske obrtnike!

Pozor! V. J. Havliček in brat, kopaljšče Podčrbrady (kralj. Češko) l. 1887. ustan. izvozna hiša pošilja na zahtevo ravnokar dogotovljeno zbirko poletnih novosti v damskih in gosposkih blagovih in suknih, blagovih za obleke in bluze, krasnih zefirih in delnih; dalje bale za neveste, najfinije damaste, Havličkove tkanine, namizno in kavne garniture, žepne robce, brisalke i. t. d. poštino prosto. — Priporočamo to rečno in solidno češko podjetje naklonjenosti naših bralcev.

Iz slovanskih pokrajin.

○ **Čehom v jugoslovanskih deželah**. Narodnopisni muzej češkoslovanski, čigar predsednik je vseučiliški profesor dr. Jos. Gruber, tajnik pa vseučiliški profesor dr. Václav Tille, se obrača s prošnjo na Čeha, živeče med Jugoslovani, naj bi mu poskrbeli, oziroma darovali razne narodopisne predmete (narodne noše, keramiške izdelke itd.) v svrhu jugoslovanskega narodopisnega oddelka v muzeju. Pošiljave sprejema in daje vsa potrebna pojasnila pisarnica Narodopisnega muzeja, Smichov št. 98.

○ **"Srbska žena"**, razstava narodnih srbskih vezenin v Pragi, zbujala med Čehi veliko zanimanje. Med razstavljenimi predmeti so vezenine, ki imajo veliko historično vrednost, tako odeda zadnjega srbskega carja Lazarja, ki je padel l. 1389. na Kosovem polju, dalje stare znamenite vezenine iz nekega samostana, ki jih doslej niso še nikamor posodili. Te vezenine je predstojnik onega samostana osebno pripeljal v Prago, da jih pokaže Čehom.

○ **V. Semenov**, ruski pisatelj in bivši pobočnik generala Makarova, je umrl te dni v Petrogradu. Bil je med najboljšimi ruskimi častniki v rusko-japonski vojni. Ko je nastal mir, je napisal več knjig, v katerih je popisoval rusko-japonsko vojno in je v njih tudi ostro bičal razmere pri ruski mornarici. — Semenov je bil star šele 42 let.

○ **Slovanska razstava v Pragi**. Znani češki kulturni delavec F. A. Šubert je priobčil pod tem naslovom v "Nar. Politiki" sestavek, v katerem opozarja na vprašanje slovanske razstave, ki je bila že sklenjena. Razstava bi se naj bila vršila v Petrogradu ali v Moskvi, češki odsek slovanskega odbora je že leta 1908. izdelal načrt, ruska vlada je bila pripravljena žrtvovati milijon rubljev za priprave, toda vsa stvar, za slavnost tako važna, je na Ruskem zaspala. Dasi to vprašanje ni na oficialnem programu slovanskega shoda v Sofiji, vendar se bodo morali zastopniki slovanskih narodov tudi z njim pečati, ker je prilika najugodnejša. Treba bo določiti, kdaj in kje se ima razstava vršiti. Če se sklene, da na Ruskem, potem začnejo Čehi že letos s pripravami za svoj oddelek. Če bi se pa pokazalo, da so ruska tla za to neugodna — gre se za udeležbo Poljakov — potem meni pisatelj, da bi morali češki odposlanci na sofijskem shodu predlagati, naj se vrši slovanska razstava leta 1913. v Pragi ter si obenem izposlovati pooblaščenje, da začnejo Čehi takoj s pripravami po programu, ki je za to razstavo že davno določen.

Razgled po šolskem svetu.

— **Zatvoritev srbskih šol na Turškem.** Iz Soluna poročajo, da je dala turška vlada zapreti vse srbske šole v Plevlju, ker se učitelji niso hoteli pokoriti predpisom novega šolskega zakona.

— **Odkrivanje.** Cesar je podelil vseučiliškemu profesorju, dvornemu svetniku dr. Mengerju na Dunaju, znanemu slovečemu učenjaku, ki je pred kratkim slavil svojo sedemdesetletnico, avstrijsko-ogrski častni znak za umetnost in znanost.

— **Roosevelt** — bivši predsednik Združenih držav — je bil na univerzi v Cambridgu promoviran častnim doktorjem.

— **50.000.000 kron** je zapustil ameriški čudak Isaac Wymann princetonskemu vseučilišču. Wymann se je par desetletij ni več družil s svetom, sedaj pa je vse svoje imetje zapustil univerzi, ki je bila ustanovljena leta 1746. v malem ameriškem mestu Princetonu.

— **Jugoslovanski dijaški kongres.** Iz Sofije poročajo: Tu so bili odposlanci srbskih akademikov iz Beograda, da povabijo svoje bolgarske kolege na jugoslovanski kongres, ki se ima na jesen vršiti v Beogradu. Bolgarski akademiki so imeli na to poseben sestanek, na katerem so sprejeli to-le resolucijo: Bolgarski vseučiliščniki se udeležijo kongresa, ki se vrši v Beogradu sredi meseca oktobra t. l. Na tem kongresu se naj sprejmejo temeljne točke programa, na katerih je mogoče skupno delo vsega jugoslovanskega dijaštva. — V odbor, ki ima voditi podrobna pogajanja s srbskimi akademiki, so bili izvoljeni Emanujlov, Tenev, Omarčevski, Vasiljev in Stambolov.

— **Tajnik svetnik dr. Koch.** Glasoviti bakteriolog tajni svetnik prof. dr. Robert Koch je dne 28. pret. mes. umrl v Badnu, kamor se je bil podal na lečenje zaradi srčne bolezni. Koch je bil star 67 let. Od leta 1890. je Koch ponovno prišel tudi v Istro, kjer je proučeval malarijo.

— **Na Dunaju** je umrl glasoviti vseučiliški profesor dr. Emil Zuckerkandl, star 61 let.

— **Čehi na Dunaju.** V III. dunajskem okraju so Čehi ustanovili novo šolo v Schützen-gasse. Poslanci bodo uprizarili akcijo, da dobi šola pravico javnosti. Nemci se seveda jako razburjajo.

— **Car in dijaki.** Car Nikolaj je sprejel deputacije ruskih vseučiliščnikov. Bilo jih je 50. Ti mladi možje pripadajo reakcionarni struji. Car je rekel, da ga veseli, ko vidi dijake, ki so tako vdani Rusiji, in je izrazil željo, da bi takih dijakov vedno več bilo, da bo Rusija postala mirna, mogočna in slavna. Potem se je dal car sredi dijakov fotografirati.

— **Graško vseučilišče** je v letošnjem zimskem tečaju obiskovalo 2074 slušateljev in slušateljic. Delovalo je na vseučilišču 92 profesorjev (med njimi 21 izrednih), 140 docentov, 44 asistentov in 10 demonstratorjev.

— **Kemik Cannizzaro.** Iz Rima poročajo, da je dne 10. t. m. zjutraj umrl glasoviti kemik in član senata, Stanislaw Cannizzaro.

— **Heidelberški vseučilišče** na Nemškem je podedovalo po v Londonu umrlem kemiku Mondu 1 milijon mark za pospeševanje znanstvenih raziskovanj na fizikalnem in kemičnem polju.

— **Italijanska pravna fakulteta.** Z Dunaja poročajo, da je sicer v proračunskem odseku večina za ustanovitev italijanske pravne fakultete v Trstu, vendar pa so se zadnji čas pojavili razni pomisleki, ki govorijo za ustanovitev italijanske pravne fakultete na Dunaju, kakor želi tudi vlada. Ti pomisleki se tičejo iredentizma in pa narodnostnih prepričanj med Italijani in Jugoslovani na eventualni pravni fakulteti v Trstu. Tudi gosposka zbornica je odločno proti Trstu.

— **Boj irskih dijakov za narodne pravice.** Tožna Irska že stoletja vzdihuje pod trinoškim nasiljem Angležev. Od časa do časa so vstajali možje, ki so tolažili svoje roje in se z mnogimi lastnimi žrtvami potezali za stare pravice. Toda angleška vlada ni hotela slišati glasu vpiljočega, šla je preko človeških pravic. Zato je končno tudi dijaštvo dvignilo svojo glavo. Separatistične ideje in prizadevanje Ircev, uvesti irščino v vseh šolah in izobraževaliških kot obvezen predmet, je pred kratkim povzročilo dijaške poboje na dublinskem vseučilišču o priliki, ko so se imele razdeliti doktorske diplome. Ko so se zbrali v slavnostni dvorani profesorski kolegij, doktorski kandidatje in povabljeni občinstvo, so na galerijah razobesili zastavo z napisom: „Irska kraljeva univerza naj v miru počiva!“ Med otvoritvenim govorom viceprezidenta so zagnali vrišč in razobesili novo zastavo, na kateri je bila izražena njih želja: „Irsčina bodi obligatorična!“ Ker se demonstracija ni podela, je jelo občinstvo zapuščati slavnostno dvorano. Prava panika je nastala, ko so si dijaki osvojili vodne cevi. V nekoliko trenutkih je bila dvorana izpraznjena, a v njej je vihrala zastava: „Irsčina bodi obligatorična!“

— **Ženske na nemških vseučiliščih.** V zimskem semestru 1909/10 je bilo na 21 vseučiliščih na Nemškem vpisanih 1856 žensk. Od teh študira modroslovje, filologijo ali zgodovino 975, medicino 376, prirodznanstvo in

matematiko 287, zobozdravstvo 46, pravo 32, državoznanstvo in poljedelstvo 27, evangelsko bogoslovje 5 in farmacijo 2. Domačink (nemških državljanek) je bilo nekako 1400, ostale so tujke, večinoma Rusinje in Američanke.

— **Učni jezik na ruskih zasebnih šolah.** Ruski naučni minister je predložil ministrskemu svetu zakonski načrt, ki naglašja, da se morajo vsi predmeti razen materinske po zasebnih šolah predavati rusko. Po srednjih in ljudskih šolah se smejo razen rusčine, zgodovine in zemljepisja vsi predmeti predavati v neruskem jeziku, če je namenjena šola neruskim otrokom.

— **O slovenskem vseučiliškem vprašanju** objavlja v praški „Union“ prav zanimive članke dr. Mihajlo Rostohar.

— **Za reformo ruskega pravopisa.** Akademik V. J. Bahtjerov je predložil carski akademiji znanosti v Petrogradu spomenico, v kateri predlaga, naj se v ruskem pravopisu opuste črke jat, fita, izica in jor, ki so glavni vzrok, da se ruskega pravopisa silno težko naučiti, tako da je celo med naobraženci malo ljudi, ki bi znali popolnoma pravilno pisati rusko. V spomenici se na podlagi temeljitih podatkov dokazuje potreba reforme ruskega pravopisa. Kakor poročajo ruski listi, akademija ni nasprotna reformi in bo o teh stvareh razpravljala že te dni. Ako sklene reformo, bo s tem znatno olajšano tudi učenje ruskega jezika.

— **Visoka šola za cerkveno glasbo.** V zadnji seji kuratorija c. kr. glasbene akademije na Dunaju so sklenili ustanoviti poseben oddelek za gojenje cerkvene glasbe v Avstriji. Namen novega zavoda je vzgajati korne regente, organiste in korne godce. Učni načrt se je izdelal v dogovoru s kompetentnimi cerkvenimi osebami. Za ravnatelja je določen Vincenc Goller, korni regent v Deggendorfu na Bavarskem, ki je rojen Avstrijec; zraven njega bo poučeval Maks Springer, korni ravnatelj in samostanski organist opatije Emaus v Pragi, izvrsten poznavalec gregorijanskega koral.

— **Katedra bolgarskega jezika** obstoji na vseučilišču v Lipskem. Lektor bolgarskega jezika je prof. dr. Gustav Weigand. Ta je te dni poslal bolgarskemu naučnemu ministrstvu poročilo o svojem delovanju. Iz tega je razvidno, da je kurz bolgarskega jezika lansko leto obiskovalo 11 akademikov, in sicer 4 Bolgari, 2 Rumunci, 3 Nemci in po en Srb, Anglež in Žid. Lani je profesor čital na svojih lekcijah razpravo „Bolgarski jezikovni elementi v romanskem jeziku“. Dr. Weigand je dovršil po dveletnem delu nemško-bolgarski slovar, ki izide v kratkem v tisku.

— **Javnim rednim profesorjem** splošnega in hrvaško-ogrškega državnega prava ter mednarodnega prava na zagrebški univerzi je imenovan dr. Ladislav Polić.

— **Prof. dr. Manojlović** na zagrebški univerzi. Profesor zagrebške univerze in deželni poslanec dr. Manojlović, ki je bil pred dvema letoma suspendiran, ker je bil obtožen velikosrbske propagande, bo zopet imenovan za profesorja zagrebške univerze.

— **Slovenski vseučiliški profesor v Sofiji.** Javili smo že, da je bil naš rojak Anton Bezenšek imenovan za profesorja stenografije na vseučilišču v Sofiji. Otvoritev predavanja je imel Bezenšek, kakor čitamo v „Večerni Pošti“, v petek, 27. pret. m. Predavanje je poslušalo 100 vseučiliščnikov. Bezenšek bo imel tri predavanja na teden, in sicer vsak torek, četrtek in vsako soboto od 2. do 3. popoldne.

Z gospodarskega polja.

— **Stavke v Avstriji.** Glasom statistike je avstrijska industrija v letih 1899—1903 izgubila okrog 12 in pol milijona delavnih dni. Splošno se opaža, da se število stavk manjša, da pa rastejo stavke na obsežnosti, ker pomenja, da so si delavci začeli biti svesti velike odgovornosti. Statistika pa tudi za delavstvo glede uspehov ni posebno izpodbuda. Komaj pri 20% stavk se je doseglo popolen, pri 40% le delen uspeh.

— **Dohodki tobačnega monopola.** V letu 1908. se je prodalo v Avstriji v vsem 1222 milijonov smodk, 4887 milijonov svalčič in 238.563 metrskih stotov tobaka za pušenje. Smodke so imele vrednost okrog 86 milijonov kron, svalčice 91 milijonov, tobak za pušenje pa 74 milijonov K. Tobaka za nosljanje se je prodalo za 3.76 milijonov kron, tobačnega izvlečka pa za 68.000 kron. V celem se je torej prodalo tobačnih izdelkov za okroglih 256.285.000 K. V inozemstvu se je prodalo za 5.495.753 K. Čistega dobička je imela država 175.412.421 kron.

— **Blagoslov bojkota.** Na Nemškem so se ponekod organizovali delavci proti žganju in uspeh je ta, da se je v petih mesecih izpilo 333.998 litrov manj žganja, kar pomeni 334.000 kron prihrankov.

— **Koliko moke se dobi iz pšenice in rži?** Nekdaj se je dobilo iz 100 kg pšenice 55 kg lepe bele, 18 kg srednje in 9 kg črnkaste moke ter poleg tega še 18 kg otrobov. Dandanes pa se dobi zaradi izboljšanja strojev več boljše moke in 8 do 10 odstotkov manj otrobov. Enako je tudi pri rži. S starimi

mlini se je dobilo iz 100 kg rži 20—25 kg bele moke, 12 kg klajne moke in poleg tega še otrobe. Dandanes se pa dobi iz 100 kg rži 60—62 kg dobre bele moke, ostalo so otrobi.

— **Monopol na užgalice.** Načelniki klubov so imeli konferenco pri ministrskem predsedniku baronu Bienenroth. Razpravljali so o uvedbi monopola na užgalice. Bienenroth je med drugim omenil, da se namerava obenem z monopolom na užgalice uvesti tudi davek na užgalne aparate. Davek za vsak tak užgalni aparat bo znašal na leto 2 kroni.

— **Socialno-demokratska banka.** „Pravo Lidu“ je priobčilo članek, v katerem dokazuje potrebo ustanovitve banke za avstrijsko socialno-demokratsko stranko.

— **Monopol na užgalice** bo po poročilu budimpeštanskih listov sigurno uveden, in sicer ne le na Avstrijskem, temveč tudi na Ogrskem. Tozadevni dogovori so malone že popolnoma dovršeni.

— **Vinorejski odsek državne zbornice** je sklenil resolucijo, da bi se odslej vinorejcem ne dajala več brezobrestna posojila, marveč subvencije.

— **Češki denarni zavod v Beogradu.** Srbsko trgovsko ministrstvo je odobrilo pravila za osnivanje podružnice „Česke kreditne banke“ v Beogradu. Podružnico otvorijo v kratkem.

— **Podraženje poštnih pristojbin.** Z Dunaja poročajo: Dr. Steiwender hoče vložiti predlog, da se podraže poštni porti za pisma na 12. vin., za dopisnice na 6 vin. Rekomandacija bi se podražila za 5, paketi za 10, telegrami povprečno za 20 vin.

— **Podraženje piva na Kranjskem** je torej gotova stvar. Dotični sklep deželnega zbora je že dobil cesarjevo odobrenje. Naklada na pivo znaša 4 K na hektoliter. Pivovarjari bodo svoj pridelek seveda dražje oddajali gostilničarjem, ti pa nadalje gostom. Klerikalna večina deželnega zbora misli še tudi z drugimi konzumnimi davki osrečiti Kranjce. To so prijatelji ljudstva!

Raznoterosti.

× **Žrtve katastrofe v Ökřitu.** Po uradnih podatkih je pri požaru v Ökřitu ponesrečilo 446 oseb, izmed katerih je bilo mrtvih 324, poškodovanih pa 122. Izmed poškodovanih jih je kasneje umrlo še 13, da znaša število vseh žrtev 337. Med temi je 209 ženskih in 128 moških. Najmlajši ponesrečenec je bil star 8 mesecev, najstarejši pa 68 let.

× **Humor v šoli.** Iz šolarskih zvezkov: Učiteljica nočem postati, tudi ne kuharica ali šivilja; najraje bi bila mati četverih otrok. S sosedom Janezom bi se rada omožila, ta je vedno tako dobre volje, in če me noče, vzamem samo štiri otroke.

× **Gorki na Norveškem.** Znani ruski pisatelj Maksim Gorki se nastani sedaj stalno na Norveškem, da bo svoji domovini v bližini. Dosedaj je bival na otoku Capri.

× **Nemški cesar in ženski klobuki.** Nemški cesar se je pri sprejemu na Lotarin-skem, kjer so nastopila domača dekleta v prelepi narodni noši, izjavil proti novim ženskim klobukom, ki so skoraj večji kot kaka mala nemška državnica.

× **Sestra Candide.** To vzorno prednico v Ormessonu na Francoskem so slednjič vendarle zaprli. Ta njena afera je že zahtevala eno žrtev. Dr. Petit se je ustrelil. Ona si je namreč izposojevala dragulje in bisere, jih prodajala in z izkupičkom kupovala hiše v Parizu. Pri tem nakupu ji je pomagal omenjeni dr. Petit. Kar je na ta način prisleparila, znaša veliko vsoto. Vsi se strinjajo s tem, da ta skandal še bolj udari klerikalec na Francoskem, posebno ker pridejo gotovo še druge stvari na dan.

Listnica uredništva.

O samozvesti in ponosu slovenskega učiteljstva na Štajerskem smo prejeli članek, ki ga priobčimo v prihodnji številki. — Fr. M—k: Porabimo čim nam dopusti prostor.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1134. Kranjsko. 154 1—1

Na enorazredni ljudski šoli v Čemšeniku se razpisuje učiteljska in voditeljska služba z zakenitimi prejemki v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 25. junija 1910.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 20. maja 1910.

Našim rodbinam

priporočamo 52—3

Kolinsko cikorijo

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

3

52—19

zlati nauki!

I.

Kdor s „FLORIAN-om“ se krepča,
Zmeraj dober tek ima!

II.

Če želodec godrnja,
Pij „FLORIAN-a“, pa nehaj!

III.

Ni otožen, ni bolan,
Ta, ki živi

Postavno varovano.

Zagrebski
Franck

priporočujemo *najboljši* pridatek
kot priznana za kavo!

Josipina Herrisch

Ljubljana, Židovska ulica 7

priporoča svojo bogato zalogo čevljev, gamaš
in galoš po najnižji ceni. 26—5

— Zunanja naročila se točno izvršujejo. —

Modni salon

Ozmec & Vičič

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 7.
Hotel pri Maliču 12—5

priporoča svojo bogato zalogo damskih
in otroških klobukov.

Žalni klobuki vedno v zalogi.

Ivan Soklič

v Ljubljani

Pod Trančo šte. 2

priporoča cenj. občinstvu svojo veliko
in bogato zalogo 12—7

klobukov, slamnikov,
čepic, peres itd.
vse po nanižjih cenah.

Ustanovljeno leta 1856.

Fran Doberlet Ljubljana

13-12

Frančiškanska ulica št. 10.

Zaloga najrazličnejšega pohištva, od odpreproste nafinejšee oprave.

Dekoracije celih stanovanj.

**Prvi pogrebni zavod
na Kranjskem.**

Prevzemajo se pogrebi tujizuna Ljubljane po najnižjih cenah.

**Zaloga različnih mrljskih
krst od 6 kron naprej.**

— Postrežba točna in solidna. —

Slavnim šolskim vodstvom in gg. učiteljem vljudno priporočam svojo

izvrstno urejeno knjigoveznico.

Izvršujem vsa v knjigoveško stroko spadajoča dela.

Za šolske in druge knjižnice sem upejal posebno trpežno in lično vezavo, namreč v celo močno platno ravno za isto ceno kakor do sedaj pol platno.

Pri večjih naročilih 10% popusta.

Za mnogobrojna naročila se priporoča

Anton Janežič

knjigovez 12-9

Ljubljana, Florijanske ulice 14.

Svarilo!

Kdor hoče kupiti šivalni stroj, naj se ne da vplivati po oznanilih, ki imajo namen, pod izrabo imena 24-6

Singer

prodajati rabljene stroje, ali pa take, zastarelega sistema. Opozarjamo na to, da se naši šivalni stroji ne oddajajo prekupovalcem, temveč se v lastnih prodajalnah prodajajo direktno občinstvu.

Le v prodajalnah, ki imajo takele izobeske, se dobe originalni Singerjevi šivalni stroji.

Singer Co.

delniška družba šivalnih strojev.
Kočevje, Glavni trg.

Kavarna „Prešeren“

ima vsak dan svež

== sladoled ==

vseh vrst in 10-2

ledeno kavo.

S spoštovanjem

K. Polajnar.

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameriška
tovarna Cottage-Organs in
orgelj-harmonijev. 52-6

Najboljše

orgelj-harmonije

obeh sistemov izdeluje
in pošilja najceneje

**RUDOLF PAJKR
& Komp.**

Kraljevi gradec št. 133
(Češko).

Zaloge: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštne prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

ANTON BAJEC

umetno in trgovsko vrtnarstvo

v Ljubljani, Pod Trančo

se priporoča slav. občinstvu za obilno naročbo. Vedno sveže cvetje za šopke in vence, raznovrstne zelene cvetice v loncih itd. itd. Jako okusna izvršba.

Naročila se izvršujejo točno in solidno, na deželo z obratno pošto. — Cene nizke.

Pomlad-poletje 1910! Pišite po vzorec!

V. J. Havliček a bratr

v Poděbradech na Českem

izvozna hiša ustan. 1887. priporoča v izvrstni in priznani kakovosti 26-14

modno blago, sukno, cefir.

Spomladne in letne novosti 1910.

Opreme za neveste

Havličkove tkanine, damaste, žepne robce, brisalke, namizne in kavne garniture.

Vzerci franko. — Tu dobite najboljše.

1 kos Havličkove tkanine „Kre-
tuše“ 23 m za 16 kron.

1 kos Havličkove tkanine 15 m
10 kron 50 vin.

1 zavoj 40 m
ostankov letnih
in zimskih okusno
združenih od
2-8 m za 18 K.
Od teh ne pošiljam vzorcev.
Le pri nas
vse dobro.

Največja in najstarejša tovarna

lončenih pečij in lončenih izdelkov

A. Drelse Ljubljana

Priporoča se slavnemu občinstvu in ce-
njenemu učitelstvu v naročilo na

štedilna ognjišča in peči

preprosto in najfineje izvršene v poljub-
nih modernih barvah in vzorcih kar naj-
bolj strokovnjaški, zanesljivo in trpežno
po najnižjih cenah. Župniščem, samosta-
nom in šolam znaten popust. — Mnogo-
krat odlikovan. — Ilustrovani ceniki so
na razpolago. 46-15

Nizke cene
elegantna oblika
velika trpežnost

so lastnosti, ki jih ima

! obuvalo !

češke tvrdke

V. Havel v Blatni

(Južno Češko). 52-5

Cenik, v katerem je navedeno podrobno na-
vodilo za jemanje mere, pošljem takoj franko.

Definitivnim učiteljem dovoljujem na
željo male mesečne obroke.

Nepriležno blago rad zamenim!

Poprave črevljev se izvršujejo kar naj-
skrbneje.

I. Buzzolini

delikatesna trgovina,

Ljubljana, Stritarjeva ulica.

Najfinejša in vedno sveža
zaloga gnati, salam, raz-
nih vrst klobas i. t. d.

Izdelovalnica kranjskih
klobas. 12-6

Elektroradiograf „IDEAL“

= Hotel pri Maliču. Franc Jožefa cesta št. 1. Zraven glavne pošte. =

Vsak četrtek in vsako soboto od 3. do 6. ure popoldne predstave za dijake
s poučnim in zabavnim vzporedom, odobrenem po slavnem mestnem magistratu in slavni deželni
vladi. (Po sklepu slavnega deželnega šolskega sveta.)

Ob sobotah od 3. do 4. ure imajo vstop samo dijakinja s spremljajočimi starši.

40-11

Vljudno se priporoča

Ravnateljstvo.

FRANC SCHÜLLER, Amstetten, N.-A.

pošilja za šole in večje urade tekoči tintni ekstrakt. 1 liter tintnega ekstrakta št. 2 (4 K) da
20 lit. črne šolske tinte à 20 v.

4-2 1 liter železno šiskastega ekstrakta št. 3 (6 K) da 10 litrov prave

Anthrazen-tinte à 60 vin.

Brezplačno priložim: 1 steklenico ekstrakta za 1/4 litra rdeče kovinske tinte 40 vin.

Ti ekstrakti so tekoči, brez gošče in se dobi, z mrzlo vodo pomešani,

takoj rabljivo tinto.

Preizkušeno in priporočeno od mnogih deželnih in okrajnih šolskih društev. — Od
3 litrov dalje poštne prosto. Brez povzeta. Nič ni treba pošiljati danarja vnaprej.
Naročila sprejema Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Gratis-vzorci se naroča direktno pri tovarni.

C. kr. priv. občna zavarovalnica

Assicurazioni Generali v Trstu

ustanovljena leta 1831.

= Jamstveni zakladi znašajo nad 346 milijonov kron. =

12-3

Poslovni izkaz zavarovalnega oddelka na življenje

	meseca aprila 1910.	od januarja 1910.
Vložilo se je ponudb	1735	7504
za zavarovano vsoto	K 14,844.678 01	K 62,339.127 71
Izgotovljenih polie je bilo	1468	6512
za zavarovano vsoto	K 12,226.161 89	K 54,329.406 92
Naznanjene škode znašajo	K 736.612 50	K 3,286.701 77

Naš denarni zavod.

(15) 12-6

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 1/2. — 1/3. ure popoldne in vsako soboto od 5. — 1/2. ure zvečer
ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 886.312). Za
drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 5%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej
spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin,
zemljišč in vknjiženih terjatev, predznanba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljavi 20 h v poštih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za
posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
12	18	24	30	36	42	48	54	60	66	72	78	84	90	96	102	108	114	120	126	132	138	144	150	156	162
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26

Zadružni lokal je v Ljubljani, **Frančiškanska ulica št. 8, pritličje, na levi,**
zadnja vrata.

Lak za šolske table

črn in medel

: Olje proti prahu :

priznано najboljša prodaja

Adolf Hauptmann

v Ljubljani.

Prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Zahtevajte cenike! 52-14

Popolna razprodaja!

Ker je nastal v moji trgovini požar ter je zaraditega blago nekoliko pokvarjeno, prodajam vse v moji trgovini se nahajajoče blago, kakor: klobuke, slamnike, trakove, otroške čepice, damske športne kape, svilo, roka-vice, pasove iz elastike, igle in drugo za vsako ceno, dokler je kaj zaloge.

Obilnega obiska prosi

44-13

Minka Horvat

Sv. Jakoba trg.

Bahovčeva hiša.

Agvust Agnola

Ljubljana, Dunajska cesta 13

priporoča svojo bogato zalogo 52-20 stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate za fizikalne poizkušnje. Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.

Snažno se oblači

vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice 52-46

Marije Jirsově

učiteljeve soproge

v Novém Hrádku n/ Met.

(dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2-8 metrov dolgih odrezkov cefira, kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, tudi polovico zavoja za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobarvno in močne kakovosti.

Naročite in ostanete stalni odjemalci. Vzorci blaga zastoj in franko.

Odlikovana

40-8

Prva kranjska tovarnica klavirjev

Ljubljana, Hilšerjeva ulica št. 5 blizu Gradišča

Rudolf A. Warbinek

priporoča svoje prve vrste, za vsa podnebja solidno narejene planine, klavirje in harmonije tudi samogralne za gotov denar, na delna odplačila ali naposodo. Poprave in uglaševanja se izvršujejo točno in najceneje. Največja tovarnica na jugu Avstrije. Jamstvo 6 let. Eksport v vse dežele.

J. Jax

Ljubljana
Dunajska cesta

Šivalni stroji,
kolesa in
pisalni stroji.

46-16

Fr. Burger

Spodnja Šiška pri Ljubljani
parotovarna lesnih izdelkov in vseh
v mizarstvo stroko spadajočih del.

Špecialnost:

26-4

Šolske klopi

najnovejših modelov in vse druge šolske
oprave.

Izvršitev solidna, vestna in natančna. Cene nizke.

Najnižje cene.

Največji izbor

Preobleke. Popravila.

L. Mikuš
tovarna dežnikov
Ljubljana, Mestni trg.

52-18

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović,

v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 5
prodaja zaradi ogromne izbire konfekcije za dame,
gospode, deklice, dečke in otroke pod vsako ceno brez konkurence.

5-14

Kamnoseški izdelki iz marmorja za cerkvene in pohištvene oprave spominki iz marmorja, granita ali sijenita, apno živo in ugašeno se dobi pri

ALOJZIJU VODNIKU

= Ljubljana =
Kolodvorska

kamenarskem mojstru

= ulica =

Modna in športna trgovina

Modna in športna trgovina

Svilnato blago, baržuni, pliši in ten-čice, čipkasto blago, šipke, vložki, svilnate vezenine, Jabots, fichus, damski ovratniki in kravate, svilnati in baržunasti trakovi, pozamentrija, porte, žnore, resice, krepince, krepki in flori za žalovanje.

Serpe iz svile in čipk.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge in odeje za vozičke, sukanec za šivanje, pletenje in vezenje. Dišave, mila in ustna voda. Narodne vezenine, zastave, trakovi in znaki i. t. d.

52-19

P. MAGDIĆ, LJUBLJANA

Nasproti glavne
pošte.

Perilne, volnene in svilnate

bluze

spodnja krila iz batista, klota, listra in svile, hišne halje, predpasniki, vse vrste damskega perila, moderci, pasovi, rokavice, domači čevlji, galoše, nogavice, solčniki, dežniki, štrikane jope, čepice in gamaše za šport, žepni robci, kopalno perilo.

Posebni oddelek v I. nadstropju za damske klobuke, slamnike, oblike in vse nakitne predmete za klobuke, pajčolani, kitničarija in delavnica za moderniziranje klobukov, žalni klobuki vedno na skladišču i. t. d.

Oddelek za gospode:

Klobuki, ellindri, slamniki, čepice.

Srajce, spodnje hlače, spalne srajce, predprsniki, ovratniki, zapestnice, žepni robci, nogavice, rokavice, kravate, naramnice, podveze, dr. Jagrovo zdravstveno perilo, dežniki, dežni plašči, galoše, gamaše, odeje za potovanje, palice, ščetke za obleko, lase in zobe. Za turiste: pelerine, nahrbtnike, dokolenice, gamaše, plezalni čevlji, palice, vrvi, cepini, dereze, aluminijeve posode, thermos. Potrebščine za sankanje, tenis in lovce. — Sokolske potrebščine.

Nasproti glavne pošte.

Učiteljska tiskarna priporoča sledeče knjige:

Učne načrte za Kranjsko za eno- in	K
dvorazrednice po	—50
od tri- do osemrazrednice po	—60
Načela za obči načrt ponavljalne šole	—25
Cesarska pesem, čveteroglasna	—14
Brunet, Telovadba, najnovejša izdaja	4—
Adamič, Slava cesarju Francu Jožefu I.	4—
Besedilo k Adamičevi spevoigr	—10
Štupar, O prvinah in spojinah	1-50
Dr. E. Bretl, Kako si ohranimo zdrave	
in trdne zobe	—20
Izvršilni predpis k dok. šol. in uč. redu	1-20
Učit. pokojninski zakon za Kranjsko	—20

Mladinski spisi:

A. Rapè: Mladini I.	1—
J. Slapšak: Spisi Mišjakovega Julčka I.	1—
E. Gangl: Zbrani spisi za mladino I.	1—
A. Rapè: Dane	1—

Telefon št. 118.

Poštna hranilnica št. 76.307.

Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4 Ljubljana Gradišče št. 4

priporoča sl. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge

Ceniki se pošiljajo zastoj in franko. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko in litografsko stroko spadajoča dela ter jih izvrši točno, okusno in po solidnih cenah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Učiteljska tiskarna priporoča sl. šol. vodstvom in gg. učiteljem razun vseh najnovejših tiskovin za ljudske in meščanske šole posebno:

Razne napise na lepenki. Vse vrste poštne tiskovine za šolsko uporabo. Vse uradne in vse knjigovodstvene tiskovine za obrtno-nadaljevalne šole, prirejene po strok. učit. g. H. Podkrajšku. Vse tiskovine za otroške vrtce. Razne mape za uradne spise, za šol. matico iz posameznih listov, za zbirko normalij itd. Spominske liste za dečke in deklice, izdane od Slovenske šolske matice. Podkladke, ovojni papir, pivnik, pisemski papir za šolsko uporabo.